

Vergaderjaar 2013–2014

33 805

Najaarsnota 2013

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 november 2013

1. Inleiding

Deze Najaarsnota actualiseert de ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven in het begrotingsjaar 2013. De stand Miljoenennota 2014 is daarbij het uitgangspunt en mutaties worden ten opzichte hiervan gepresenteerd. Gelijktijdig met de Najaarsnota worden de hiermee samenhangende suppletoire begrotingswetten aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden. De tweede suppletoire wetten zijn de laatste reguliere mogelijkheid voor het kabinet om voor het lopende begrotingsjaar nog mutaties van beleidsmatige aard aan uw Kamer voor te leggen. Mocht na de Najaarsnota nog sprake zijn van een voorstel tot een beleidsmatige wijziging van de begroting, dan zal dit door de betreffende Minister door middel van een aparte brief aan uw Kamer gemeld worden.

Tevens treft u bijgevoegd de (meerjarige) gevolgen van de begrotingsafspraken 2014 voor het uitgaven- en inkomstenkader en de daaraan gekoppelde herijking van de kaders, zoals aangekondigd in de brief over de begrotingsafspraken 2014 (Kamerstuk 33 750, nr. 19).

Uitgaven

Aan de uitgavenzijde van de begroting doen zich onder de dealkaders verschillende mee- en tegenvallers voor. Daarnaast zijn de gevolgen van de begrotingsafspraken voor 2013 verwerkt in deze Najaarsnota. Het totale uitgavenkader sluit, net als in de Miljoenennota 2014. Wel resteert als gevolg van het verwerken van de begrotingsafspraken nog een relatief groot deel van de in=uit taakstelling. Dit wordt toegelicht in paragraaf 2.

Inkomsten

De raming van de belasting- en premieontvangsten is ongewijzigd gebleven ten opzichte van de stand Miljoenennota 2014. Onderliggend doen zich enkele mee- en tegenvallers voor. Deze worden toegelicht in paragraaf 3.

EMU-saldo en EMU-schuld

Het sluiten van het uitgavenkader en de ongewijzigde belasting- en premieontvangsten leiden tot een EMU-saldo in 2013 van – 3,2 procent bbp. Dit is gelijk aan de raming ten tijde van Miljoenennota 2014. De EMU-schuld bedraagt naar verwachting 74,8 procent bbp voor 2013. De EMU-schuld komt naar verwachting 0,2 procentpunt lager uit dan waar in de Miljoenennota 2014 rekening mee is gehouden. Het gemiddelde EMU-saldo van de eurozone voor 2013 wordt geraamd op 3,1 procent bbp; de gemiddelde EMU-schuld op 95,5 procent bbp. Paragraaf 4 gaat hier verder op in.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de budgettaire kerngegevens. Bijlage 2 geeft het budgettair overzicht interventies ten behoeve van de financiële sector. Bijlage 3 bevat de verwerking van de begrotingsafspraken 2014 en de vaststelling van de kaders. Bijlage 4 bevat de Verticale Toelichting.

2. Het uitgavenbeeld

Na verwerking van alle uitgavenmutaties sluit het totaalkader; dit is weergegeven in tabel 2.1.

Naar aanleiding van de aanvullende begrotingsafspraken wordt 650 miljoen euro in 2013 onder het uitgavenkader verwerkt voor de intensivering in onderwijs. Daarnaast resteert uit het voorjaar een in=uittaakstelling van 1,0 miljard euro, die nog dit jaar moet worden ingevuld. Na de onderuitputting bij Najaarsnota resteert nog een in=uit taakstelling van 0,6 miljard euro voor 2013. Indien deze niet volledig kan worden ingevuld met onderuitputting bij het Financieel Jaarverslag van het Rijk zal een kaderoverschrijding voor 2013 resulteren.

De mutaties onder de verschillende dealkaders worden toegelicht bij de respectievelijke kadertoetsen.

Tabel 2.1 Kadertoetsing (in miljarden euro; «-» is onderschrijding)

	2013 ¹
Totaalkader Miljoenennota 2014	0,0
Totaalkader Najaarsnota 2013	0,0
Rijksbegroting in enge zin Miljoenennota 2014	- 0,8
Rijksbegroting in enge zin mutatie Najaarsnota 2013	0,3
Rijksbegroting in enge zin Najaarsnota 2013	- 0,5
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt Miljoenennota 2014	1,0
Sociale Zekerheid mutatie Najaarsnota 2013	- 0,3
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt Najaarsnota 2013	0,8
Budgettair Kader Zorg Miljoenennota 2014	- 0,3
Budgettair Kader Zorg mutatie Najaarsnota 2013	0,0
Budgettair Kader Zorg Najaarsnota 2013	- 0,2

¹ Vanwege afronding wijkt de som der delen af van het totaal.

Tabel 2.2 geeft de uitgavenontwikkeling onder het kader RBG-eng weer sinds Miljoenennota 2014. Onder het kader RBG-eng is de onderschrijding met 0,3 miljard euro afgenomen. Het totaal aan uitgaven ligt 0,5 miljard lager dan de vastgestelde hoogte van het uitgavenkader.

Tabel 2.2 Kadertoetsing RBG-eng (in miljarden euro; «-» is onderschrijding)

	2013 ¹
Miljoenennota 2014	- 0,8
EU-afdrachten	- 0,2
Intensivering onderwijs	0,7
Onderuitputting diverse begrotingen (inclusief HGIS)	- 0,5
Gemeente- en Provinciefonds	0,1
Invullen in=uittaakstelling	0,3
Overig	- 0,1
Najaarsnota 2013	- 0,5

¹ Vanwege afronding wijkt de som der delen af van het totaal.

De Nederlandse afdrachten van douaneontvangsten vallen dit jaar 0,3 miljard euro lager uit dan eerder geraamd. Dit komt door zowel een lagere volumegroei van importen van buiten de EU als door een lager gemiddeld invoertarief dan voorzien. De lagere douaneontvangsten aan de EU worden in principe gecompenseerd door hogere bni-afdrachten van de lidstaten aangezien de EU-begroting altijd in evenwicht moet zijn. Tegenover dit compensatie-effect staat een lagere bni-afdracht omdat het Nederlandse bni achterblijft bij de rest van de EU. Hierdoor daalt het Nederlandse aandeel in de bni-afdrachten aan de EU. Doordat de afdracht van douaneontvangsten neerwaarts zijn bijgesteld, zijn ook de perceptie-kostenvergoedingen met 0,1 miljard euro neerwaarts bijgesteld. Per saldo resteert een meevaller ter grootte van 0,2 miljard euro. Zoals afgesproken in de begrotingsafspraken 2014 wordt 650 miljoen euro toegevoegd aan de uitgaven aan onderwijs in 2013. De middelen worden ingezet voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs, volwasseneneducatie en hoger onderwijs.

Op diverse begrotingen vindt onderuitputting plaats. Tabel 2.3 geeft inzicht in de verdeling hiervan over de verschillende departementale begrotingen onder het kader RBG-eng. De Verticale Toelichting (VT) in bijlage 3 geeft verdere informatie over de mutaties bij Najaarsnota op de verschillende begrotingen.

Tabel 2.3 Specifieke onderuitputting Najaarsnota (in miljoenen euro)¹

Begroting	Totaal
OCW	- 152
HGIS	- 107
Financien	- 93
Gemeentefonds ²	- 75
SZW	- 32
I&M	- 26
Overig	- 13
Totaal	- 498

¹ Inclusief overlopende verplichtingen

² Het betreft hier een wijziging van het betalingsverloop conform de fondssystematiek, die geen materiële gevolgen heeft voor gemeenten. Het bedrag dat in 2013 niet wordt uitgekeerd aan de gemeenten wordt in 2014 en verder uitgekeerd.

De begrotingsafspraken 2014 leiden tot een opwaartse bijstelling van het accres 2013 voor het gemeente- en provinciefonds, als gevolg van de intensivering in onderwijs. Dit effect op het accres wordt enigszins gedempt door onderuitputting op departementale begrotingen en het invullen van de in=uittaakstelling. Per saldo resteert een positieve bijstelling van het accres 2013 van 0,1 miljard euro.

Over het algemeen geldt dat departementen onderuitputting tot maximaal 1 procent van hun gecorrigeerde begrotingstotaal in het volgende jaar tot besteding mogen laten komen (via de zogenoemde eindejaarsmarge). Daarbij wordt de technische veronderstelling gehanteerd dat in dat volgende jaar een gelijk bedrag aan onderuitputting zal optreden. Deze technische veronderstelling wordt geboekt als in=uittaakstelling. Hiermee leidt de systematiek van de eindejaarsmarge niet tot een belasting van het EMU-saldo. Aan het einde van het jaar blijkt of de veronderstelde onderuitputting daadwerkelijk is opgetreden. Indien dit niet het geval is, leidt dit tot een kaderoverschrijding en verslechtering van het EMU-saldo. De eindejaarsmarge over 2012 en de corresponderende in=uittaakstelling zijn bij Voorjaarnota 2013 geboekt.

Na verwerking van alle bij Najaarsnota aangeboden mutaties kan op RBG-eng 0,3 miljard euro van de in=uittaakstelling worden ingevuld. Met deze invulling sluit het totaalkader. De resterende in=uittaakstelling ter grootte van 0,6 miljard euro moet nog worden ingevuld.

Tenslotte vindt een aantal overige mutaties plaats. Het betreft enkele kasschuiven en mee- en tegenvallers op diverse begrotingen. Het totaal aan overige mutaties leidt tot een meevaller van 0,1 miljard euro onder het kader RBG-eng.

Sociale zekerheid en arbeidsmarkt

Tabel 2.4 geeft de uitgavenontwikkeling onder het SZA-kader weer sinds Miljoenennota 2014. De overschrijding van het SZA-kader is met 0,3 miljard euro teruggelopen en bedraagt nu 0,8 miljard euro.

Tabel 2.4 Kadertoetsing SZA (in miljarden euro; «-» is onderschrijding)¹

	2013
Miljoenennota 2014	1,0
Vrijval reservering kindregelingen	- 0,2
Overig	- 0,1
Najaarsnota 2013	0,8

¹ Vanwege afronding wijkt de som der delen af van het totaal

De lagere overschrijding van het SZA-kader wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het vrijvallen van de reservering ten behoeve van de kindregelingen. Voor 2014 en verder zijn deze middelen ingezet voor een intensivering in de kinderopvangtoeslag conform de begrotingsafspraken 2014.

De post «overig» bevat verscheidene kleine bijstellingen waaronder een meevaller op re-integratie van arbeidsongeschikten (van net geen 50 miljoen euro) en een aantal kleinere meevallers op onder andere de WW, ZW en WAO. Verder is de in=uittaakstelling van het SZA-kader grotendeels ingevuld.

Budgettair Kader Zorg

Tabel 2.5 laat de uitgavenontwikkeling onder het kader Zorg zien sinds Miljoenennota 2014. De onderschrijding van het kader Zorg bedraagt bij Najaarsnota 0,2 miljard euro.

Tabel 2.5 Kadertoetsing BKZ (in miljarden euro; «-» is onderschrijding)¹

	2013
Miljoenennota 2014	- 0,3
Mutaties	0,0
Najaarsnota 2013	- 0,2

¹ Vanwege afronding wijkt de som der delen af van het totaal

Ten opzichte van de stand bij Miljoenennota 2014 is de onderschrijding van het Budgettair Kader Zorg 2013 met 40 miljoen euro bijgesteld. Deze bijstelling wordt met name veroorzaakt door mutaties bij subsidies zorgopleidingen.

Mutaties niet relevant voor het kader

Tabel 2.6 geeft een overzicht van de mutaties die niet relevant zijn voor het uitgavenkader.

Tabel 2.6 Netto uitgaven niet relevant voor het uitgavenkader (in miljarden euro)

	2013
Ontvangsten IJsland	- 0,1
Dividend ABN AMRO	- 0,1

Uit de boedel van de failliete Landsbanki heeft Nederland de vierde boedeluitkering ontvangen. Het aandeel van de Staat in de meest recente uitkering bedraagt circa 77 miljoen euro.

De dividenduitkering van ABN Amro valt 94 miljoen euro mee ten opzichte van de raming (stand Miljoenennota 2014). Deze meevaller wordt als interim-dividend over boekjaar 2013 uitgekeerd. In totaal ontvangt de Staat in 2013 voor 400 miljoen euro aan dividend van ABN Amro.

3. Inkomsten

Ten opzichte van de Miljoenennota 2014 is de raming van de totale belasting en premieontvangsten 2013 per saldo ongewijzigd.

Tabel 3.1 Mutatie van de belasting- en premieontvangsten 2013 op EMU-basis (in miljarden euro)

	Stand MN 2014	Stand NJN 2013	Mutatie
Totaal belastingen en premies op EMU-basis	225,8	225,8	0,0
w.v. belastingen en premies volksverzekeringen	173,4	173,4	0,0
w.v. premies werknemers- verzekeringen	52,3	52,3	0,0

De Najaarsnotaraming is voornamelijk gebaseerd op de gerealiseerde ontvangsten over 2013 tot en met de maand oktober. Deze realisaties passen in de raming van de economische groei uit de Miljoenennota, die

wordt bevestigd door de jongste cijfers van het CBS over de economische groei in het derde kwartaal 2013.

Hoewel de stand van de totale belasting- en premieontvangsten 2013 niet is gewijzigd, is onderliggend wel sprake van enkele mutaties ten opzichte van de stand Miljoenennota 2014. Meevallers doen zich respectievelijk voor bij de loon- en inkomensheffing (0,3 miljard euro), de belastingen van rechtsverkeer (0,2 miljard euro), de belastingen op milieugrondslag (0,2 miljard euro) en de schenk- en erfbelasting (0,2 miljard euro).

Tegenvallers doen zich voor bij de omzetbelasting (– 0,4 miljard euro), de accijnzen (– 0,2 miljard euro) en de invoerrechten (– 0,1 miljard euro). De verwachtingen over de overige belastingen en premies werknemersverzekeringen zijn niet gewijzigd ten opzichte van de Miljoenennota 2014.

De meevaller bij de loon- en inkomensheffing (0,3 miljard euro) betreft met name lagere teruggaven in 2013 op de aangifte inkomstenbelasting 2012. De tegenvaller bij de omzetbelasting (– 0,4 miljard euro) volgt uit de gerealiseerde kasontvangsten tot en met het derde kwartaal van 2013. De meevaller bij de belastingen van rechtsverkeer van 0,2 miljard euro betreft respectievelijk een meevaller van 0,1 miljard euro bij de assurantiebelasting en 0,1 miljard euro bij de overdrachtsbelasting. De tegenvaller bij de accijnzen van 0,2 miljard euro betreft met name de accijns op brandstoffen. Ten slotte betreft de meevaller bij de belastingen op milieugrondslag van 0,2 miljard euro met name de energiebelasting.

Tabel 3.2 Mutatie belasting- en premieontvangsten 2013 EMU-basis uitgesplitst (in miljarden euro)

	Mutatie
Kostprijsverhogende belastingen	– 0,5
Invoerrechten	– 0,1
Omzetbelasting	– 0,4
Accijnzen	– 0,2
Belastingen van rechtsverkeer (overdrachtsbelasting en assurantiebelasting)	0,2
Belastingen op milieugrondslag (w.o. energiebelasting)	0,2
BPM/MRB	0,0
Bankbelasting	0,0
Overige belastingen	0,0
Belastingen en premies volksverzekeringen op inkomen, winst en vermogen	0,5
Loon- en inkomensheffing	0,3
Dividendbelasting	0,0
Vennootschapsbelasting	0,0
Schenk- en erfbelasting	0,2
Overige belastingen	0,0
Totaal belastingen en premies volksverzekeringen	0,0
Premies werknemersverzekeringen	0,0
Totaal belastingen en premies	0,0

4. EMU-saldo en EMU-schuld

Naar huidige inzichten komt het EMU-saldo uit op een tekort van 3,2 procent bbp voor 2013.

Tabel 4.1 Ontwikkeling EMU-saldo sinds Miljoenennota 2013 (in procenten bbp)

	2013
EMU-saldo Miljoenennota 2014	– 3,2

	2013
Onderwijs	-0,1
Overige uitgaven	0,1
Najaarsnota 2013	-3,2

Het EMU-saldo is gelijk aan de raming ten tijde van de Miljoenennota 2014. De lumpsum toevoeging aan het onderwijs zorgt voor 0,1 procent bbp hogere uitgaven. De post overige uitgaven bestaat onder meer uit meevallers bij de EU-afrachten en het dividend ABN AMRO en een tegenvaller bij de IABF als gevolg van het afboeken van in de toekomst te ontvangen premies (zie Kamerstuk 31 371, nr. 377.)

De EMU-schuld bedraagt naar verwachting 74,8 procent bbp voor 2013. Onderstaande tabel geeft de mutatie in de EMU-schuld ten opzichte van de raming bij Miljoenennota 2014 weer.

Tabel 4.2 Ontwikkeling EMU-schuld sinds Miljoenennota 2013 (in procenten bbp)¹

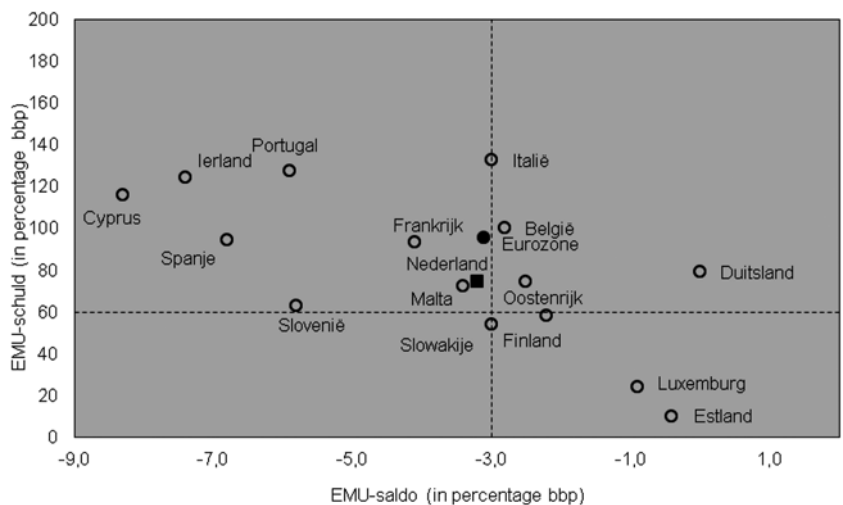
	2013
EMU-schuld Miljoenennota 2014	75,0
IABF	-0,1
Najaarsnota 2013	74,8

¹ Vanwege afronding wijkt de som der delen af van het totaal

Door de eenmalige uitkering van ING aan de Staat in het kader van de beëindiging van de IABF daalt de schuld in 2013 met 0,1 procentpunt. Zie voor de verdere verwerking van de afwikkeling van de IABF bijlage 2.

EMU-saldo en EMU-schuld op Europees niveau

Grafiek 4.1 geeft het EMU-saldo en de EMU-schuld 2013 weer voor de landen van de eurozone op basis van de Najaarsvoorspellingen van de Europese Commissie.

Grafiek 4.1: EMU-saldo en EMU-schuld in de eurozone (exclusief Griekenland)

Bron: European Economic Forecast - Autumn 2013 (Europese Commissie), met uitzondering van Nederland, waarvoor de ramingen uit de Najaarsnota zijn gebruikt.

Het EMU-tekort van de eurozone is naar verwachting gemiddeld 3,1 procent bbp in 2013. Dit is een lichte verslechtering ten opzichte van de voorjaarsramingen (- 2,9 procent bbp). De overheidstekorten in de eurozone dalen ongeveer 0,6 procentpunt ten opzichte van 2012. Een groot aantal EU-lidstaten bevindt zich momenteel nog in de buitensporig-tekortprocedure.

De EMU-schuld in de eurozone is gemiddeld 95,5 procent bbp in 2013. Dit is gelijk aan de voorjaarsraming. De Nederlandse schuld ligt ongeveer 20 procentpunt lager dan gemiddeld in de eurozone. Dit neemt niet weg dat de Nederlandse schuld momenteel hoger is dan de Europese grenswaarde van 60 procent bbp.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

Budgettaire kerngegevens**Tabel 1: Budgettaire kerngegevens (in miljarden euro)**

	2013
Inkomsten (belastingen en sociale premies)	225,8
Netto uitgaven onder de kaders	242,5
Rijksbegroting in enge zin	103,1
Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt	73,8
Budgettair Kader Zorg	65,5
Overige netto uitgaven	- 0,1
Gasbaten	- 13,3
Rentelasten	9,2
Zorgtoeslag	4,8
Overig	- 0,8
Totale netto uitgaven	242,4
EMU-saldo centrale overheid	- 16,6
EMU-saldo decentrale overheden	- 2,5
Feitelijk EMU-saldo	- 19,1
Feitelijk EMU-saldo (in % bbp)	- 3,2%
EMU-schuld	450
EMU-schuld (in % bbp)	74,8%
bbp	602

Sinds het najaar van 2008 heeft het kabinet interventies gepleegd om het financiële stelsel gezond te houden en de rust te helpen herstellen in de financiële wereld. Vanaf 2010 heeft de overheid ook aan Europese faciliteiten bijgedragen, in het bijzonder door het verstrekken van garanties. Deze gebruikelijke bijlage geeft middels een aantal tabellen een overzicht van de verschillende interventies.

Tabel 1 geeft de kasstromen en de garanties die met de interventies gepaard gaan en de vindplaatsen ervan in de begroting IX integraal weer. Daarnaast zijn de effecten van de maatregelen op achtereenvolgens: het EMU saldo, de EMU schuld en de staatsschuld per thema becijferd. De kolom «telling» geeft hierbij aan welke posten bij elkaar moeten worden opgeteld. Onderaan de tabel worden de totalen van alle maatregelen geconsolideerd.

Tabel 1a. Budgettair overzicht interventies kredietcrisis (in miljoenen euro)

#	Stand: Najaarsnota	Telling	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Som:	Bron:
A. Fortis/RFS/AA										
1	Aanschaf ABN AMRO Group – ASR Verzekeringen – RFS Holdings (incl. Z-share en residual N-share)		23.340	3.600	1.031		- 16	0	27.955	art.3
2	<i>waarvan relevant voor het EMU saldo</i>			2.200	900					CBS
3	Overbruggingskrediet (voormalig) Fortis		44.341	- 36.516	- 3.250	- 825	0	0	3.750	Eurostat
4	Renteontvangsten overbruggingskrediet (voormalig) Fortis		- 502	- 705	- 167	- 169	- 152	- 103	- 1.798	art. 11
5	Dividend ABN Amro Group		0	0	0	- 200	- 50	- 400	- 650	art.3
6	Dividend ASR Verzekeringen		0	0	0	0	- 71	- 88	- 159	art.3
7	Dividend RFS Holdings		0	0	- 6	0	0	0	- 6	art.3
8	Dividend financiële instellingen		0	0	0	0	0	0	0	art.3
9	Premieontvangsten capital relief instrument		0	- 28	- 165	0	0	0	- 193	art.3
10	Premieontvangsten counter indemnity		0	0	- 26	- 26	- 26	- 26	- 102	art.3
<i>Verleende garanties</i>										
11	Capital Relief Instrument ABN-AMRO (CRI)		0	32.611	0				32.611	art.3
12	<i>waarvan vervallen</i>		0	0	- 32.611				- 32.611	art.3
13	Counter Indemnity ABN-AMRO		0	0	950				950	art.3
	Totale uitgaven minus ontvangsten	1, 3 t/m 10	67.179	- 33.649	- 2.583	- 1.220	- 315	- 617	28.795	
	Effect op EMU saldo	2, 4 t/m 10	502	- 1.427	- 564	395	299	617	- 178	
	Effect op EMU schuld	1, 3 t/m 10	67.179	- 33.649	- 2.686	- 1.220	- 315	- 617	28.692	
	Effect op staatsschuld	1, 3 t/m 10	67.179	- 33.649	- 2.686	- 1.220	- 315	- 617	28.692	
B. SNS Reaal										
14	Kapitalisatie holding en bank		0	0	0	0	0	2.200	2.200	art.3
15	Overbruggingskrediet		0	0	0	0	0	1.100	1.100	art.3
16	Vastgoedbeheerorganisatie (VBO)		0	0	0	0	0	500	500	art.3

#	Stand: Najaarsnota	Telling	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Som:	Bron:
17	Renteontvangsten overbruggingskrediet		0	0	0	0	0	-7	-7	art.3
18	Dividend SNS Reaal N.V.		0	0	0	0	0	0	0	art.3
19	Premieontvangsten garantie		0	0	0	0	0	0	0	art.3
20	Heffing in het kader van de nationalisatie									art.1
	<i>Verleende garanties</i>									
21	Garantieverlening VBO		0	0	0	0	0	5.000	5.000	art.3
	Totale uitgaven minus ontvangsten	14 t/m 20	0	0	0	0	0	3.793	3.793	
	Effect op EMU saldo	16 t/m 20	0	0	0	0	0	-493	-493	
	Effect op EMU schuld	14, 15, 17 t/m 21	0	0	0	0	0	8.293	8.293	
	Effect op staatsschuld	14 t/m 20	0	0	0	0	0	3.793	3.793	
	C. Kapitaalverstrekkingsfaciliteit (20 miljard euro)									
22	Verstrekt kapitaal ING		10.000	-5.000	0	-2.000	-750	-750	1.500	art.3
23	Verstrekt kapitaal Aegon		3.000	-1.000	-500	-1.500	0	0	0	art.3
24	Verstrekt kapitaal SNS Reaal		750	-185	0	0	0	0	565	art.3
	<i>waarvan afgeboekt</i>						-565		-565	art.3
25	Couponrente ING		0	-645	-39	0	-34	0	-718	art.3
26	Couponrente Aegon		0	-166	-11	0	0	0	-177	art.3
27	Couponrente SNS Reaal		0	-38	0	0	0	0	-38	art.3
28	Repurchase fee ING		0	-295	-52	-1.000	-341	-375	-2.063	art.3
29	Repurchase fee Aegon		0	-108	-52	-750	0	0	-910	art.3
30	Repurchase fee SNS Reaal		0	0	0	0	0	0	0	art.3
	Totale uitgaven minus ontvangsten	22 t/m 30	13.750	-7.437	-654	-5.250	-1.125	-1.125	-1.841	
	Effect op EMU saldo	25 t/m 27	0	849	50	0	34	0	933	
	Effect op EMU schuld	22 t/m 30	13.750	-7.437	-654	-5.250	-1.125	-1.125	-1.841	
	Effect op staatsschuld	22 t/m 30	13.750	-7.437	-654	-5.250	-1.125	-1.125	-1.841	
	D. Back-up faciliteit ING	(1)								
31	Meerjarenverplichting ING		0	15.857	-2.773	-2.820	-2.609	-2.293	5.362	art.3
32	Alt-A portefeuille		0	18.352	-1.976	-2.442	-2.794	-2.300	8.840	art.3
33	<i>relevant voor de EMU schuld</i>			15.546	-2.784	-2.207	-3.054	-2.139	5.362	Eurostat
34	Back-up faciliteit ING totaal:		0	0	0	0	0	0	0	art.3
a	<i>waarvan funding fee (rente + aflossing)</i>		0	3.903	4.029	3.018	2.644	2.334	15.928	art.3
b	<i>waarvan management fee</i>		0	59	47	39	33	26	204	art.3
c	<i>waarvan portefeuille ontvangsten (rente + aflossing)</i>		0	-3.819	-3.741	-2.788	-2.434	-1.764	-14.546	art.3
d	<i>waarvan garantiefee</i>		0	-129	-103	-85	-73	-58	-448	art.3
e	<i>waarvan additionele garantiefee</i>		0	0	-154	-128	-110	-88	-480	art.3
f	<i>waarvan additionele fee</i>		0	-14	-77	-56	-46	-37	-230	art.3

#	Stand: Najaarsnota	Telling	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Som:	Bron:
g	waarvan verhandelbaarheidsfee		0	0	0	0	- 15	- 18	- 33	art.3
h	waarvan eenmalige uitkering							- 395		TK 31 371 Nr. 377
	Totale uitgaven minus ontvangsten	34	0	0	0	0	0	0	0	
	Effect op EMU saldo	34b, f, g	0	- 45	30	17	28	29	59	
	Effect op EMU saldo inclusief afwikkeling							- 223		TK 31 371 Nr. 377
	Effect op EMU schuld	33	0	15.546	- 2.784	- 2.207	- 3.054	- 1.594	5.362	
	Effect op staatsschuld	34	0	0	0	0	0	0	0	
E. Garantiefaciliteit bancaire leningen										
35	Premieontvangsten garanties bancaire leningen		0	- 116	- 407	- 361	- 230	- 165	- 1.279	art.2
36	Schade-uitkeringen		0	0	0	0	0	0	0	art.2
37	Garanties bancaire leningen		2.740	47.535	- 7.853	- 5.823	- 15.933	- 6.147	50.275	art.2
38	waarvan vervallen			- 3.424	- 7.853	- 5.823	- 15.933	- 6.147	- 39.180	art.2
	Totale uitgaven minus ontvangsten	35, 36	0	- 116	- 407	- 361	- 230	- 165	- 1.279	
	Effect op EMU saldo	35, 36	30	86	407	361	230	165	1.279	
	Effect op EMU schuld	35, 36	0	- 116	- 407	- 361	- 230	- 165	- 1.279	
	Effect op staatsschuld	35, 36	0	- 116	- 407	- 361	- 230	- 165	- 1.279	
F. IJsland										
39	Vordering op IJsland		1.322	7	51	- 368	- 243	- 48	721	art.2
40	Tussenrekening «recovery oude topping up»		0	0	0	33	21	6	60	art.2
41	Uitkeringen depositogarantiestelsel Icesave		1.236	192	0	0	0	0	1.428	art.2
42	Uitvoeringskosten IJslandse DGS door DNB		0	7	0	0	0	0	7	art.2
43	Renteontvangsten lening IJsland		0	0	0	0	0	0	0	art.2
44	Aflossing hoofdsom lening IJsland		0	0	0	- 443	- 291	- 77	- 811	art.3
	Totale uitgaven minus ontvangsten	41, 42, 43, 44	1.236	199	0	- 443	- 291	- 77	624	
	Effect op EMU saldo	42, 43	0	- 7	0	0	0	0	- 7	
	Effect op EMU schuld	41, 42, 43, 44	1.236	199	0	- 443	- 291	- 77	624	
	Effect op staatsschuld	41, 42, 43, 44	1.236	199	0	- 443	- 291	- 77	624	
Totaal maatregelen «kredietcrisis»:										
	Toerekenbare rentelasten		450	2.036	1.474	1.213	1.040	1.061	7.274	
	Effect op EMU saldo		82	- 2.280	- 1.151	- 140	- 149	- 995	- 4.633	
	Effect op EMU schuld		82.165	- 25.457	- 6.531	- 9.481	- 5.015	4.170	39.851	
	Effect op staatsschuld		82.165	- 41.003	- 3.747	- 7.274	- 1.961	1.809	29.989	

Verwijzing:

(1) De Back-up faciliteit noteert in US dollar. Ten behoeve van de begroting en dit overzicht wordt de faciliteit omgerekend naar euro met de per 31/12 geldende wisselkoers of (voor 2013 en 2014) rekenkoers.

Toelichting op mutaties:

Dividendontvangst ABN Amro

ABN Amro heeft aangekondigd 150 miljoen euro aan interim-dividend over boekjaar 2013 uit te zullen keren. In totaal ontvangt de Staat in 2013 voor 400 miljoen euro aan dividend van ABN Amro (regel 5)

Beëindiging ING IABF

De Staat en ING zijn overeengekomen om de faciliteit voortijds te beëindigen. De beëindiging zal plaatsvinden door de portefeuille waaruit de IABF bestaat te verkopen. De opbrengsten zullen worden gebruikt om de lening van ING aan de Staat af te lossen. Overeengekomen is dat ING de Staat een eenmalige uitkering doet ter waarde van 395 miljoen euro (zie 34 h.) Als gevolg van het afboeken van de in de toekomst te ontvangen premies ontstaat een negatief EMU saldo effect in 2013 van ongeveer 223 miljoen euro (zie ook Kamerstuk 31 371, nr. 377).

Ontvangsten IJsland

Uit de boedel van de failliete Landsbanki heeft Nederland de vierde boedeluitkering ontvangen. Het aandeel van de Staat in de meest recente uitkering bedraagt ongeveer 77 miljoen euro. Dit brengt de stand van de totale ontvangst op circa 811 miljoen euro (zie regel 44.) van het totale in 2008/2009 uitgekeerde bedrag van 1,428 miljard euro.

Tabel 1b. Budgettair overzicht interventies europa (in miljoenen euro)

#	Stand: Najaarsnota	Telling	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Som:	Bron:
G. Griekenland										
45	Vordering op Griekenland				1.248	1.946	5	0	3.199	art.4
46	Rente lening Griekenland				- 30	- 115	- 41	- 26	- 212	art.4
47	Rentevergoeding Griekenland (ANFA)						13	13	26	art.4
48	Teruggave winsten SMP							126	126	art.4
49	Verstrekt kapitaal EFSF			1	1				2	art.4
50	Verstrekt kapitaal ESM						1.829	1.829	3.658	art.4
51	Crisisgerelateerde winst DNB							- 905	- 905	art.3
52	waarvan relevant voor het EMU saldo							807	807	art.3
<i>Garanties</i>										
53	Garantieplafond Nederland EFSF			25.872	71.910			- 48.142	49.640	art.4
54	effect verstrekte garantie op EMU schuld:					993	7.600	2.296	10.889	CBSEurostat
	voor Ierland					495	279	306	1.080	CBSEurostat
	voor Portugal					498	695	282	1.474	CBSEurostat
	voor Griekenland					0	6.627	1.708	8.335	CBSEurostat
54	Garantieverlening NL-aandeel ESM						35.445		35.445	art.4
55	Garantieverlening DNB i.v.m. ophoging middelen IMF					13.610			13.610	art.4
56	Garantieverlening DNB i.v.m. SMP							5.700	5.700	art.3
57	Garantieverlening NL-aandeel EU-begroting			2.946	- 120	6			2.832	art.4
	Totale uitgaven minus ontvangsten	45 t/m 51			1.219	1.832	1.806	1.037	5.894	
	Effect op EMU saldo	46 t/m 48, 52			30	115	28	694	867	
	Effect op EMU schuld	45 t/m 51, 54			1.219	2.825	9.406	3.333	16.783	
	Effect op staatsschuld	45 t/m 51			1.219	1.832	1.806	1.037	5.894	
	Toerekenbare rentelasten		0	0	19	67	120	173	379	
	Effect op EMU saldo		0	0	11	48	- 92	521	488	
	Effect op EMU schuld		0	0	1.219	2.825	9.406	3.333	16.783	

#	Stand: Najaarsnota	Telling	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Som:	Bron:
	Effect op staatsschuld		0	0	1.219	1.832	1.806	1.037	5.894	

Tabel 2. Balans interventies (in miljoenen euro)

In onderstaande tabel staan de bezittingen en schulden die vanwege de interventies (kredietcrisis en europa) zijn ontstaan. Balansonderdelen zijn hierbij opgenomen tegen historische aankoopprijs, conform de bepalingen van de RBV die van toepassing zijn op het onderliggende departementale jaarverslag IX. De bezittingen zijn grotendeels gefinancierd met staatsschuld (zichtbaar in tabel 1). Verder is er het cumulatief saldo van kosten en opbrengsten («het resultaat») dat een deel van de bezittingen financiert» (vanuit tabel 3)

Bezittingen	ultimo 2013	Bron:	Schulden	ultimo 2013	Bron:
Fortis/RFS/AA					
Aanschaf ABN AMRO Group – ASR					
Verzekeringen – RFS Holdings (incl. Z-share en residual N-share)	27.955	art. 3	staatsschuld	35.883	tabel 1
Overbruggingskrediet (voormalig Fortis)	3.750	art. 11	cumulatief resultaat	892	tabel 3
SNS Reaal					
Kapitalisatie holding en bank	2.200	art. 3	cumulatieve rente	7.653	tabel 3
Overbruggingskrediet	1.100	art. 3	cumulatieve uitvoeringskosten	54	
Vastgoedbeheerorganisatie	500	art. 3			
ING					
Core-tier-1 securities	1.500	art. 3			
Back up facility: vordering	8.840	art. 3	Back up facility: verplichting voorziening en onverdeeld resultaat	5.362	art. 3
				3.478	art. 3
IJsland					
Lening (incl. rente)	721	art. 2			
Griekenland					
Lening	3.199	art. 4			
EFSF					
Deelneming	2	art. 4			
ESM					
Deelneming	3.658	art. 4	Technische aansluiting	103	
Totaal:	53.425		Totaal:	53.425	

Tabel 3. Overzicht toerekenbare kosten en opbrengsten (in miljoenen euro)

Deze tabel geeft een overzicht van de kosten en opbrengsten van interventies. Eventuele afwaarderingen van activa (tabel 2) worden eveneens in het resultaat meegenomen maar dan pas op het moment dat deze daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Deze behandeling wijkt af van de systematiek van het EMU saldo.

Kosten en opbrengsten	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Cumulatief
Fortis/RFS/AA							
dividend	0	0	6	200	121	488	815
premie counter indemnity	0	0	26	26	26	26	104
rente overbruggingskrediet (voormalig) Fortis	502	705	167	169	152	103	1.798
premieontvangsten CRI	0	28	165	0	0	0	193
dividend financiële instellingen	0	0	0	0	0	0	0
SNS Reaal							
couponrente SNS Reaal	0	38	0	0	0	0	38
repurchase fee SNS Reaal	0	0	0	0	0	0	0
afboeking core-tier-1 securities					- 565		- 565
dividend	0	0	0	0	0	0	0
rente overbruggingskrediet	0	0	0	0	0	7	7
bankheffing in het kader van de nationalisatie	0	0	0	0	0	0	0
Aegon							
couponrente Aegon	0	166	11	0	0	0	177
repurchase fee Aegon	0	108	52	750	0	0	910
ING							
couponrente ING	0	645	39	0	34	0	718
repurchase fee ING	0	295	52	1.000	341	375	2.063
back up faciliteit		0	0	0	0	0	0
Griekenland							
rente en servicefee	0	0	30	115	41	26	212
rentevergoeding Griekenland (ANFA)	0	0	0	0	- 13	- 13	- 26
teruggave winsten SMP	0	0	0	0	0	- 126	- 126
IJsland							
topping up		- 106					- 106
recovery topping up		0	0	33	21	6	60
aangegroeide rente		74	- 23	42	27	23	143
Europese instrumenten							
crisisgerelateerde winst DNB	0	0	0	0	0	905	905
Overige							
premieontvangsten garanties bancaire leningen	0	116	407	361	230	165	1.279
uitvoeringskosten crisismaatregelen	- 9	- 31	- 3	2	- 1	- 12	- 54
toerekenbare rentelasten op staatsschuld	- 450	- 2.036	- 1.493	- 1.280	- 1.160	- 1.234	- 7.653
Resultaat	43	2	- 564	1.418	- 746	739	892

Tabel 4. Garantieoverzicht (in miljoenen euro)

In onderstaand overzicht staan de uitstaande garanties die in het kader van de kredietcrisis en europa verstrekt zijn. Het cumulatief saldo geeft de stand van de uitstaande garanties per einde 2013 weer.

Garanties kredietcrisis en europa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Som:	Bron:
A. Fortis/RFS/AA								
Capital Relief Instrument ABN-AMRO (CRI)	0	32.611	0	0	0	0	32.611	IX art.3
waarvan vervallen	0	0	- 32.611	0	0	0	- 32.611	IX art.3

Garanties kredietcrisis en europa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Som:	Bron:
Counter Indemnity ABN-AMRO	0	0	950	0	0	0	950	IX art.3
B. SNS Reaal								
Garantieverlening VBO	0	0	0	0	0	5.000	5.000	IX art.3
E. Garantiefaciliteit bancaire leningen								
Garanties bancaire leningen	2.740	47.535	0	0	0	0	50.275	IX art.2
<i>waarvan vervallen</i>	0	- 3.424	- 7.853	- 5.823	- 15.933	- 6.147	- 39.180	IX art.2
H. Europese instrumenten								
Garantieplafond Nederland EFSF	0	0	25.872	71.910	0	- 48.142	49.640	IX art.4
<i>effect verstrekte garantie op EMU</i>				993	7.600	2.296	10.889	CBS
<i>schuld</i>				495	279	306	1.080	Eurostat
<i>voor Ierland</i>				498	695	282	1.474	CBS
<i>voor Portugal</i>				0	6.627	1.708	8.335	Eurostat
<i>voor Griekenland</i>								CBS
Garantieverlening NL-aandeel ESM	0	0	0	0	35.445	0	35.445	IX art.4
Garantieverlening DNB i.v.m.								
ophoging middelen IMF	0	0	0	13.610	0	0	13.610	IX art.4
Garantieverlening DNB i.v.m. SMP	0	0	0	0	0	5.700	5.700	IX art.3
Garantieverlening NL-aandeel								
EU-begroting	0	0	2.946	- 120	6	0	2.832	IX art.4
Totaal	2.740	76.722	- 10.696	79.577	19.518	- 43.589	124.272	

Vaststellen kaders

Het uitgavenkader en het inkomstenkader worden na verwerking van de begrotingsafspraken 2014 herijkt. Deze werkwijze is aangekondigd in de brief voor het aanbieden van de begrotingsafspraken 2014¹ aan de Tweede Kamer en bevestigd tijdens het debat hierover in de Tweede kamer.

Onderstaand worden de nieuwe standen voor het uitgavenkader en de deekaders gepresenteerd. Ook de aansluiting met de in de Miljoenennota 2014 gepresenteerde kaders wordt toegelicht. Hetzelfde geldt voor het inkomstenkader.

Uitgavenkader

Tabel 1 geeft een overzicht van de aansluiting van de deekaders bij Miljoenennota 2014 en de stand van de kaders na verwerking van de begrotingsafspraken 2014.

Tabel 1: Verwerking begrotingsafspraken 2014 (in miljoenen euro)¹

	2014	2015	2016	2017
<i>Rijksbegroting in enge zin</i>				
Stand Miljoenennota 2014	105.545	106.596	107.865	108.875
Maatregelen begrotingsafspraken 2014	- 532	708	689	734
Stand begrotingsafspraken 2014	105.013	107.304	108.554	109.610
<i>Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt</i>				
Stand Miljoenennota 2014	77.842	83.278	84.281	84.614
Maatregelen begrotingsafspraken 2014	39	- 126	- 30	123
Stand begrotingsafspraken 2014	77.880	83.152	84.251	84.737
<i>Budgettaire Kader Zorg</i>				
Stand Miljoenennota 2014	67.826	69.018	70.960	72.917
Maatregelen begrotingsafspraken 2014	0	- 824	- 855	- 888
Stand begrotingsafspraken 2014	67.826	68.194	70.105	72.029

¹ Vanwege afronding wijkt de som der delen af van het totaal

Tabel 2 geeft een overzicht van de maatregelen uit de begrotingsafspraken 2014, die onder het deekader RBG-eng zijn verwerkt. Hetzelfde geldt voor de tabellen 3 en 4 voor de deekaders SZA en Zorg. Maatregelen met een omvang kleiner dan 50 miljoen euro in 2017 zijn samengevoegd in «overige maatregelen». Verschillende maatregelen zijn relevant voor de ontwikkeling van het accres voor het Gemeente- en Provinciefonds; het budgettaire effect van deze maatregelen op het accres is eveneens opgenomen in «overige maatregelen». Voor een toelichting bij de verschillende maatregelen wordt verwezen naar de Begrotingsafspraken 2014.

Tabel 2: Begrotingsafspraken onder Rijksbegroting in enge zin (in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017
Onderwijs	0	650	600	600
Behoud gratis schoolboeken	0	277	277	277
Publieke omroep	0	0	50	50
Defensie	50	90	90	90

¹ Kamerstuk 33 750, nr. 19

	2014	2015	2016	2017
Regionale werkgelegenheid	0	50	50	50
Herschikking subsidies	0	- 55	- 110	- 110
Korting prijsbijstelling 2014	- 477	- 477	- 477	- 477
Overig (inclusief doorwerking accres)	- 105	173	209	254
Totale mutatie	- 532	708	689	734

Tabel 3: Begrotingsafspraken onder Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017
Kinderbijslag (handhaven leeftijdsdifferentiatie)	47	236	422	560
Kindgebonden budget (halveren voorgenomen verhoging eerste en tweede kind)	- 18	- 149	- 150	- 149
Kindgebonden budget (behoud gratis schoolboeken)	0	- 30	- 90	- 90
Steiler afbouwen huishouden-toeslag (overige opbrengsten onder zorgtoeslag)	0	- 45	- 48	- 50
Prikkelwerking inkomensdeel WWB/aanscherpen alimentatie	0	- 140	- 180	- 180
Overig	10	2	16	32
Totaal	39	- 126	- 30	123

Tabel 4: Begrotingsafspraken onder Budgettair Kader Zorg (in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017
Beperken maatwerkvoorziening	0	- 438	- 438	- 438
Ramingsbijstelling geneesmiddelen	0	- 75	- 75	- 75
Plafond academische component	0	- 36	- 57	- 80
Tariefstelling hulpmiddelen	0	- 145	- 145	- 145
Transitie hervorming Langdurige Zorg	0	- 75	- 85	- 95
Overig	0	- 55	- 55	- 55
Totaal	0	- 824	- 855	- 888

Onderstaande tabellen 5 tot en met 8 geven een overzicht van de nieuwe uitgavenkaders. Deze tabellen komen overeen met de tabellen uit bijlage 3 van de Miljoenennota 2014 (of met de tabellen uit de Startnota 2012).

Tabel 5: Kader Rijksbegroting in enge zin (in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017
1. Raming uitgaven bij begrotingsafspraken 2014	105.013	107.304	108.554	109.610
2. pNB ten tijde van Miljoenennota 2014	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
3. Reële ijklijn	101.465	101.877	101.642	101.385
4. Actuele raming NB-deflator	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
5. Overboekingen	0	0	0	0
6. Statistisch	0	0	0	0
7. Uitgavenkader RBG-eng in lopende prijzen	105.013	107.304	108.554	109.610
8. Actuele raming uitgaven	105.013	107.304	108.554	109.610
9. Over/onderschrijding kader RBG-eng (9=8-7)	0	0	0	0

Tabel 6: Kader Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt (in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017
1. Raming uitgaven bij begrotingsafspraken 2014	77.880	83.152	84.251	84.737
2. pNB ten tijde van Miljoenennota 2014	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
3. Reële ijklijn	75.249	78.947	78.886	78.379
4. Actuele raming NB-deflator	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
5. Overboekingen	0	0	0	0
6. Statistisch	0	0	0	0
7. Uitgavenkader SZA in lopende prijzen	77.880	83.152	84.251	84.737
8. Actuele raming uitgaven	77.880	83.152	84.251	84.737
wv. begrotingsgefinancierd	21.357	21.087	21.246	21.385
wv. premiegefinancierd	56.523	62.066	63.005	63.352
9. Over/onderschrijding kader SZA (9=8-7)	0	0	0	0

Tabel 7: Budgettair Kader Zorg (in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017
1. Raming uitgaven bij Begrotingsafspraken 2014	67.826	68.194	70.105	72.029
2. pNB ten tijde van Miljoenennota 2014	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
3. Reële ijklijn	65.534	64.745	65.641	66.624
4. Actuele raming NB-deflator	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
5. Overboekingen	0	0	0	0
6. Statistisch	0	0	0	0
7. Uitgavenkader BKZ in lopende prijzen	67.826	68.194	70.105	72.029
8. Actuele raming uitgaven	67.826	68.194	70.105	72.029
wv. begrotingsgefinancierd	2.222	1.776	1.725	2.016
wv. premiegefinancierd	65.605	66.418	68.380	70.012
9. Over/onderschrijding kader BKZ (9=8-7)	0	0	0	0

Tabel 8: Uitgavenkader totaal (in miljoenen euro)

	2014	2015	2016	2017
1. Raming uitgaven bij begrotingsafspraken 2014	250.720	258.650	262.911	266.375
2. pNB ten tijde van Miljoenennota 2014	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
3. Reële ijklijn	242.247	245.569	246.170	246.389
4. Actuele raming NB-deflator	1,0350	1,0533	1,0680	1,0811
5. Overboekingen	0	0	0	0
6. Statistisch	0	0	0	0
7. Uitgavenkader in lopende prijzen	250.720	258.650	262.911	266.375
8. Actuele raming uitgaven	250.720	258.650	262.911	266.375
9. Over/onderschrijding uitgavenkader (9=8-7)	0	0	0	0

Inkomstenkader

Tabel geeft de herijking van het inkomstenkader weer.

Tabel 9: Vaststellen inkomstenkader (in miljoenen euro, + is lastenverzwaring)

	2014	2015	2016	2017	cumulatief 2013-2017
Stand Miljoenennota 2014	6.888	5.538	1.399	544	21.290
Maatregelen begrotingsafspraken 2014	- 1.954	1.496	238	320	100

	2014	2015	2016	2017	cumulatief 2013–2017
Stand Begrotingsafspraken 2014	4.934	7.034	1.637	864	21.390

De herijking van het inkomstenkader als gevolg van de maatregelen uit de begrotingsafspraken 2014 is weergegeven in tabel 9. Voor de verwerking van de lastenmaatregelen wordt uitgegaan van de definities voor het inkomstenkader. Dit zorgt voor een aantal afwijkingen ten opzichte van de lasten zoals gepresenteerd bij de begrotingsafspraken.²

Het steiler afbouwen van de huishoudentoeslag slaat voor een deel neer bij de zorgtoeslag. Dit wordt geboekt onder het inkomstenkader vanwege de directe samenhang met de zorgpremies.

Bij de verlaging van het tarief in de box 2 is bij de presentatie van de begrotingsafspraken uitgegaan van de effecten op het EMU-saldo van deze maatregel. Voor de boeking in het inkomstenkader is alleen de incidentele derving van de tijdelijke verlaging van het tarief relevant.

Tot slot was de koopkrachtenvelop technisch geboekt aan de lastenkant en de inzet ervan in de begrotingsafspraken 2014 wordt daarom verwerkt in het inkomstenkader.

² Het inkomstenkader wordt EMU-saldoneutraal bijgesteld voor de resultaten van de besprekingen over Witteveen. Hierbij wordt uitgegaan van de definities van het inkomstenkader en worden maatregelen waar de omkeerregel van toepassing is geboekt op basis van de netto contante waarde.

De Verticale Toelichting geeft voor alle begrotingen een overzicht van en een toelichting op de belangrijkste mutaties. Voor een meer gedetailleerde toelichting op wordt verwezen naar de suppletore begrotingswetten.

Leeswijzer

De mutaties zijn gesplitst in drie categorieën:

- 1) Mee- en tegenvallers;
- 2) Beleidsmatige mutaties;
- 3) Technische mutaties.

De laatste categorie omvat alle overboekingen, desalderingen, statistische correcties en mutaties die niet onder een ijklijn vallen. Mutaties worden toegelicht indien ze een bepaalde ondergrens overschrijden. De ondergrens is afhankelijk van de omvang van de begroting en verschilt voor de verschillende categorieën mutaties. De post diversen bevat de mutaties die onder de ondergrens vallen en wordt in principe alleen toegelicht indien zich bijzonderheden voordoen.

De totalen per begroting worden in eerste instantie gepresenteerd exclusief de bedragen die onder de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) vallen. Door middel van een aansluitregel wordt het deel van de begroting dat onder de HGIS valt zichtbaar gemaakt. De laatste regel geeft per begroting de totaalstand inclusief HGIS aan. De mutaties die optreden binnen het HGIS-deel van de begroting worden gepresenteerd en toegelicht in de Verticale Toelichting van alle HGIS uitgaven.

De bedragen in de tabellen zijn in miljoenen euro's. Door afrondingen kan het totaal afwijken van de som der onderdelen.

Samenvattend overzicht mutaties per Najaarsnota 2013

Bedragen in miljoenen euro's		Mutaties uitgaven	Mutaties ontvangsten
<i>Departementale begrotingen</i>			
I	De koning	0,2	0,0
IIA	Staten Generaal	- 0,9	0,0
IIB	Hoge Colleges van Staat	- 1,8	0,5
III	Algemene Zaken	- 3,5	0,2
IV	Koninkrijksrelaties	0,0	0,0
V	Buitenlandse Zaken	- 296,6	- 74,1
VI	Veiligheid en Justitie	148,3	13,7
VII	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	- 29,5	17,9
VIII	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	671,6	80,0
IXA	Nationale Schuld	- 3.645,1	114,9
IXB	Financiën	190,6	520,9
X	Defensie	- 43,1	- 24,8
XII	Infrastructuur en Milieu	- 42,3	- 2,4
XIII	Economische Zaken	20,6	- 4,5
XV	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	- 290,6	29,1
XVI	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	- 76,5	- 93,4
XVII	Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking	0,0	0,0
XVIII	Wonen en Rijksdienst	4,0	5,1
<i>Overig</i>			
	Sociale Zekerheid	- 328,7	- 22,2
	Budgettair kader Zorg	- 98,9	- 127,0
	Gemeentefonds	109,7	0,1
	Provinciefonds	23,3	0,0

Bedragen in miljoenen euro's	Mutaties uitgaven	Mutaties ontvangsten
Infrastructuurfonds	7,6	3,3
Diergezondheidsfonds	- 2,9	- 2,9
Accres Gemeentefonds	0,0	0,0
Accres Provinciefonds	0,0	0,0
BES fonds	0,3	0,0
Deltafonds	- 26,0	- 5,9
Prijbsbijstelling	0,0	0,0
Arbeidsvoorwaarden	0,0	0,0
Koppeling Uitkeringen	0,0	0,0
Wet Indexering Studiefinanciering	0,0	0,0
Aanvullende Post Algemeen	245,1	0,0
Homogene Groep Internationale Samenwerking	- 101,8	33,7

De Koning

I DE KONING: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	40,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,2
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	40,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	40,4

I DE KONING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,4

Staten-Generaal

IIA STATEN-GENERAAL: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	142,5
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 1,4
Beleidsmatige mutaties	- 1,4
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 0,9
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	141,6

	2013
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	141,6

IIA STATEN-GENERAAL: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	5,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	5,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	5,2

Diversen – technische mutaties (uitgaven)

Meerdere projecten van de Tweede Kamer zijn vertraagd. Het externe advies over de inrichting van de netwerkbeveiliging van de Tweede Kamer wordt later opgeleverd en geplande werkzaamheden aan de commissie-zalen zijn uitgesteld. De budgetten voor deze posten worden daarom meegenomen naar 2014.

Diversen – beleidsmatige mutaties (uitgaven)

De Tweede Kamer doet in 2013 onvoorziene uitgaven ter voorbereiding op de parlementaire enquêtes naar Woningcorporaties en de Fyra in 2014.

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	120,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 3,0
	- 3,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,6
	0,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
	0,5
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 1,8
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	118,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	118,2

**IIB OVERIGE HOGE COLLEGES VAN STAAT EN KABINETTEN:
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN**

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	6,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,5
	<hr/>
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,5
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	6,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013	6,6

Diversen – mee- en tegenvallers (uitgaven)

De Vreemdelingenkamer van de Raad van State doet in 2013 minder dan geraamde hoger beroepszaken af dan in het voorjaar voorzien.

Diversen – beleidsmatige mutaties (uitgaven)

Periodiek wordt de bekostigingssystematiek van de Vreemdelingenkamer van de Raad van State herijkt. Stijgingen in de instroom, productie en complexiteit van de hoger beroepszaken leiden tot een intensivering in de personele capaciteit.

Algemene Zaken**III ALGEMENE ZAKEN: UITGAVEN**

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	63,7
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 3,5
	<hr/>
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 3,5
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	60,2
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013	60,2

III ALGEMENE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	8,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,2
	<hr/>
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,2
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	9,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013	9,0

Koninkrijksrelaties

IV KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	291,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	291,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	291,1

IV KONINKRIJKSRELATIES: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	38,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	38,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	38,0

Buitenlandse Zaken

V BUITENLANDSE ZAKEN: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	7.700,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Eu-aftrekken	- 296,6
	- 296,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 296,6
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	7.404,0
Totaal Internationale samenwerking	1.339,1
Stand Najaarsnota 2013	8.743,1

V BUITENLANDSE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	647,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Perceptiekostenvergoedingen	- 74,1
	- 74,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 74,1
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	573,5
Totaal Internationale samenwerking	111,5
Stand Najaarsnota 2013	685,0

EU-afdrachten

De Nederlandse afdrachten van douaneontvangsten vallen dit jaar 297 mln. lager uit dan eerder geraamd. Dit komt door zowel een lagere volumegroei van importen van buiten de EU als door een lager gemiddeld invoertarief dan voorzien. De lagere douaneontvangsten aan de EU worden in principe gecompenseerd door hogere bni-afdrachten aangezien de EU-begroting altijd in evenwicht moet zijn. Tegenover dit compensatie-effect staat het feit dat de bni-ontwikkeling van Nederland achterblijft bij de rest van de EU. Hierdoor daalt het Nederlandse aandeel in de bni-afdrachten aan de EU en blijven de Nederlandse bni-afdrachten gelijk aan eerdere ramingen. Per saldo leiden de lagere afdracht van douaneontvangsten en gelijke bni-afdracht tot een lagere afdracht aan de EU van 297 mln. in 2013.

Perceptiekostenvergoedingen

Nederland ontvangt 25 procent van de afgedragen douaneontvangsten als perceptiekostenvergoeding. Doordat de afdracht van douaneontvangsten neerwaarts is bijgesteld, zijn ook de perceptiekostenvergoedingen met 74 mln. neerwaarts bijgesteld.

Veiligheid en Justitie

VI VEILIGHEID EN JUSTITIE: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	12.114,2
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	5,2
	5,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Friciekosten door sluiting justitiële inrichtingen	106,0
Hogere oda-toerekening door stijgende asielinstroom	29,2
Diversen	1,4
	136,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	6,4
	6,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	148,3
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	12.262,5
Totaal Internationale samenwerking	39,7
Stand Najaarsnota 2013	12.302,2

VI VEILIGHEID EN JUSTITIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	1.296,9
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,9
	3,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,4

	2013
	3,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	6,4
	6,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	13,7
	1.310,6
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	1.310,6
Stand Najaarsnota 2013	

Diversen – mee- en tegenvallers (uitgaven)

De post diversen bestaat uit het saldo van verschillende mee- en tegenvallers. Het betreft onder andere een meevaller bij de nieuwbouw van het departement VenJ in Den Haag van circa 6 mln. vanwege lagere kosten voor de ICT. Daarnaast doet zich bij de jeugdbescherming een stijging van het aantal voogdijzaken voor, wat resulteert in een tegenvaller van circa 8 mln. Tevens is er bij de Raad voor de Kinderbescherming een tegenvaller te zien van circa 8 mln. als gevolg van onjuist gebleken aannames in de raming.

Friciekosten door sluiting justitiële inrichtingen

In het Masterplan DJI zijn middelen gereserveerd voor incidentele frictiekosten huisvesting. Deze frictiekosten hebben betrekking op het afstoten van leegstaand vastgoed. Deze middelen worden ter beschikking gesteld aan het Ministerie van VenJ en in latere jaren door datzelfde ministerie terugbetaald. De benodigde middelen zijn in afwachting van de exacte uitwerking van het Masterplan DJI toegevoegd aan de aanvullende post. De middelen voor 2013 ter grootte van 106 mln. worden nu vrijgegeven aan het Ministerie van VenJ.

Hogere ODA-toerekening door stijgende asielinstroom

De verwachte asielinstroom 2013 is naar boven bijgesteld: er is met name sprake van een verhoogde instroom van asielzoekers met de Syrische en Somalische nationaliteit. De verwachte hogere instroom leidt tot een hogere ODA-toerekening: De kosten voor eerstejaarsopvang van asielzoekers van circa 29 mln. uit de zogenaamde DAC-landen worden toegerekend aan het budget voor ontwikkelingssamenwerking (ODA-budget).

Binnenlandse Zaken

VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES: UITGAVEN

	2013
	850,8
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,9
	0,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	-8,0

	2013
	- 8,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	17,6
Niet tot een ijklijn behorend	
Vut fonds	- 40,0
	- 22,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 29,5
	821,3
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	
Totaal Internationale samenwerking	0,7
	822,0
Stand Najaarsnota 2013	

**VII BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES:
NIET-BELASTINGONTVANGSTEN**

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	122,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	2,5
	2,5
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	15,4
	15,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	17,9
	140,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	140,0
Stand Najaarsnota 2013	

Diversen – mee- en tegenvallers (uitgaven)

De Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) loopt vertraging op in het regelgevingstraject en in de in gebruik name door gemeenten, dit leidt tot hogere uitgaven in 2013. De invoering is nu voorzien op 1 december 2013.

Diversen – beleidsmatige mutaties (uitgaven)

De voortgang van het programma modernisering Gemeentelijke Basisadministratie (mGBA) ondervindt vertraging in de planning en een overschrijding van het budget door problemen in de bouw van het stelsel Basisregistratie Personen (BRP). Na overleg met afnemers en op basis van onderzoek wordt de koers richting de realisatie van de BRP voortgezet met nieuwe keuzes in het programma mGBA (zie Kamerstuk 27 859, nr. 68). De realisatie van BRP is voorzien in 2018 en de aanvullende kosten voor ontwikkeling worden volledig gedekt binnen de BZK-begroting.

Diversen – technische mutaties (uitgaven)

De Rijksgebouwendienst is per 2013 ingetrokken in het pand aan het Korte Voorhout. De huurkosten zijn bij Najaarsnota opgenomen in de uitgavenramingen.

VUT fonds

Steeds meer mensen besluiten later gebruik te maken van de regeling Flexibel Pensioen en Uittreden, waardoor de leenbehoefte van het VUT-fonds wijzigt. Dit leidt tot lagere uitgaven in 2013.

Onderwijs, Cultuur en wetenschap

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	34.436,0
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen bijstelling autonome raming	- 69,0
Diversen	- 27,3
	<hr/>
	- 96,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Begrotingsakkoord 2014 lumpsum	650,0
Noa aanvullende middelen po	85,0
Noa aanvullende middelen vo	65,0
Noa inzet eindejaarsmarge	- 112,1
Diversen	- 9,1
	<hr/>
	678,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 1,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Niet relevant bijstelling autonome raming	90,0
	<hr/>
	89,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	671,6
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	35.107,6
Totaal Internationale samenwerking	69,1
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013	35.176,7

VIII ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	1.159,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Afrekeningen diversen	40,0
Diversen	4,4
	<hr/>
	44,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	19,7
	<hr/>
	19,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	15,8
	<hr/>
	15,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	80,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	1.239,3
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013	1.239,3

Diversen bijstelling autonome raming

Dit is het saldo van verschillende mee- en tegenvallers bij studiefinanciering ten opzichte van de raming. Realisatiecijfers laten een lager aantal deelnemers in het mbo (beroepsopleidende leerweg) met studiefinanciering zien en een hoger aantal deelnemers aan het ho met recht op aanvullende beurs. Daarnaast ontvangen minder studenten dan geraamd de ov-studentenkaart als gift.

Begrotingsakkoord 2014 lumpsum

Zoals afgesproken in de Begrotingsafspraken 2014 wordt dit bedrag toegevoegd aan de lumpsum in 2013 voor het po, vo, bve en ho.

Noa aanvullende middelen po

Zoals afgesproken in het Nationaal Onderwijsakkoord (NOA) wordt dit bedrag eenmalig beschikbaar gesteld voor het behoud van werkgelegenheid in het primair onderwijs. Hiermee worden instellingen in de gelegenheid gesteld om jonge leraren in dienst te nemen en te houden.

Noa aanvullende middelen vo

Zoals afgesproken in het NOA wordt dit bedrag eenmalig beschikbaar gesteld voor het behoud van werkgelegenheid in het voortgezet onderwijs. Hiermee worden instellingen in de gelegenheid gesteld om jonge leraren in dienst te nemen en te houden.

Noa inzet eindejaarsmarge

Dit deel van de eindejaarsmarge is ingezet als dekking voor de incidentele middelen uit het NOA.

Niet relevant bijstelling autonome raming

Hogere uitgaven worden onder andere veroorzaakt door een hoger aantal studenten met prestatiebeurs. Voor de ov-studentenkaart waren er minder omzettingen in het ho maar wel meer toekenningen van de ov-studentenkaart door een hoger aantal studenten. Daarnaast is er een (procentueel beperkte) stijging van het aantal studenten dat leent en ligt het gemiddelde leenbedrag hoger dan geraamd.

Afrekeningen diversen

De budgetten van verschillende regelingen en subsidies zijn niet volledig uitgegeven. OCW heeft 5 mln. van de Regeling Brede School en 12 mln. van de Regeling Binnenmilieu van de gemeenten teruggevorderd. Door de scholen is 13 mln. van de prestatiesubsidie uit het vroegtijdigschoolverlatersconvenant (vsv) terugbetaald. Ook is er 10 mln. over na de afrekening van verschillende projecten en subsidies.

Nationale Schuld

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	21.451,7
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Mutatie in rekening-courant en deposito	- 3.659,5

	2013
Rente vaste schuld	- 103,7
Verstreckte leningen	111,7
Diversen	6,4
	- 3.645,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 3.645,1
	17.806,6
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	17.806,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	17.806,6

IXA NATIONALE SCHULD (TRANSACTIEBASIS): NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	2.185,5
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Rentebaten	120,7
Diversen	- 5,8
	114,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	114,9
	2.300,4
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	2.300,4
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	2.300,4

Mutatie in rekening-courant en deposito

Deze mutatie wordt grotendeels veroorzaakt doordat in de raming is meegenomen dat decentrale overheden vanaf december gaan schatkist-bankieren. De inleg van de sociale fondsen is gewijzigd als gevolg van mutaties in de premieontvangsten en de premiegefinancierde uitgaven.

Rente vaste schuld

De raming van de rentelasten vaste schuld wijzigt als gevolg van bijstellingen van de rentetarieven en de financieringsbehoefte.

Verstreckte leningen

Gewijzigde inzichten in het leengedrag van baten-lastendiensten en RWT's (rechtspersonen met een wettelijke taak) leiden tot een aanpassing van de voorziene uitgaven.

Rentebaten

Er zijn hogere rentebaten, voornamelijk vanwege vervroegde aflossingen op leningen door de RGD voor een leasecontract.

Financiën

IXB FINANCIEN: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	14.665,5
Beleidsmatige mutaties	

	2013
Rijksbegroting in enge zin	
Belasting- en invorderingsrente	- 175,0
Bijstelling intensivering toezicht en invordering	- 20,0
Diversen	- 18,6
	- 213,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	5,8
Niet tot een ijklijn behorend	
labf	395,0
Diversen	3,4
	404,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	190,6
	14.856,1
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	14.856,1
Totaal Internationale samenwerking	185,6
	15.041,7
Stand Najaarsnota 2013	15.041,7

IXB FINANCIEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	7.813,6
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Belasting- en invorderingsrente	- 175,0
Dividend staatdeelnemingen	45,1
Premies ekv	45,0
Schaderestituties ekv	27,7
Diversen	1,4
	- 55,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	6,6
Niet tot een ijklijn behorend	
Dividend abn amro	94,4
labf	395,0
Ontvangsten ijsland	77,1
Diversen	3,6
	576,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	520,9
	8.334,5
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	8.334,5
Totaal Internationale samenwerking	7,8
	8.342,3
Stand Najaarsnota 2013	8.342,3

Belasting- en invorderingsrente (uitgaven en ontvangsten)

De raming van de belasting- en invorderingsrente is zowel aan de uitgaven- als aan de ontvangstenkant met 175 mln. naar beneden bijgesteld. Deze mutatie ziet voor het grootste deel (circa 150 mln.) op een technische verdeling van een in het verleden gesaldeerde mutatie naar respectievelijk de uitgaven- en ontvangstenkant. In het voorjaar van 2014 wordt de raming meerjarig herzien.

Bijstelling Intensivering Toezicht en Invordering

De toegekende middelen in het kader van de intensivering toezicht en invordering bij de Belastingdienst (ITI) worden dit jaar naar verwachting niet geheel uitgeput vanwege vertragingen in het werven en aannemen van personeel.

IABF (uitgaven en ontvangsten)

De overeenkomst met ING over de beëindiging van de IABF leidt tot extra te ontvangen fees in het jaar 2013. Het betreft de claw back fee, afkoop van de additionele garantie fee (EC) en afkoop van de garantie fee (in totaal 395 mln.) Met deze extra ontvangsten wordt de lening van ING versneld afgebouwd wat leidt tot even hoge uitgaven.

Dividend Staatsdeelnemingen

De mutatie bij het dividend staatsdeelnemingen doet zich voor bij de aandelen URENCO die gedeeltelijk in handen zijn van staatsdeelneming UCN. Bij URENCO is eind 2012 een nieuw dividendbeleid vastgesteld. In 2013 wordt daardoor een groter gedeelte van het nettoresultaat uitgekeerd als dividend, wat leidt tot een opwaartse bijstelling van 45 mln.

Premies EKV en schaderestituties EKV

De raming van premieontvangsten en provenuen is naar boven bijgesteld. Reden hiervoor is respectievelijk een aantal relatief grote verzekerings-transacties en hogere dan verwachte schaderestituties.

Dividend ABN Amro

In 2013 is er van ABN AMRO in totaal 400 mln. dividend ontvangen, 250 mln. als slotdividend over boekjaar 2012 en 150 mln. als interimdividend over 2013. ASR heeft 88,4 mln. uitgekeerd als slotdividend over boekjaar 2012. Hierdoor is een meevaller ontstaan van 94,4 mln.

Ontvangsten IJsland

Betreft de vierde boedeluitkering uit de failliete IJslandse bank Landsbanki.

Defensie

X DEFENSIE: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	7.539,9
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Doorwerking verkoopopbrengsten	- 17,0
Diversen	- 7,8
	- 24,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,9
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 23,2
	- 18,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 43,1

	2013
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	7.496,8
Totaal Internationale samenwerking	213,4
Stand Najaarsnota 2013	7.710,2

X DEFENSIE: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	348,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Bijstelling verkoopopbrengsten	- 17,0
Diversen	- 7,8
	- 24,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 24,8
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	323,2
Totaal Internationale samenwerking	1,4
Stand Najaarsnota 2013	324,6

Bijstelling verkoopopbrengsten

De wijzigingen in de ontvangsten betreffen een andere fasering van de opbrengsten uit verkoop van materieel en onroerende zaken (totaal 17,0 mln.). Voor de onroerende zaken (10 mln.) zijn dit diverse kleine verkoopopbrengsten zoals reservedelen van de Lynxhelikopter en van de geplande afstoting van een aantal kazernecomplexen wordt naar verwachting de verkoop niet meer in 2013 gerealiseerd.

Infrastructuur en Milieu

XII INFRASTRUCTUUR EN MILIEU: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	9.870,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diverse lagere uitgaven	- 18,2
Diversen	- 9,9
	- 28,1
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 14,1
	- 14,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 42,3
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	9.827,8
Totaal Internationale samenwerking	52,4
Stand Najaarsnota 2013	9.880,3

XII INFRASTRUCTUUR EN MILIEU: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	216,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 2,0

	2013
	- 2,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,2
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 0,2
	- 0,4
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 2,4
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	213,5
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	213,5

Diverse lagere uitgaven

Deze mutatie bestaat uit lagere apparaatsuitgaven. De onderuitputting wordt voor een deel veroorzaakt door een versnelde invulling van de taakstelling en lagere uitgaven voor postactieven. Daarnaast is er sprake van onderuitputting door de efficiencyvoordelen van de samenvoeging van het Ministerie van VROM en het Ministerie van VenW en het achterblijven van uitgaven voor het Nieuwe Werken.

Diversen – Beleidsmatige mutaties (uitgaven)

De post Diversen is het saldo van verschillende mutaties. Diverse lagere uitgaven worden veroorzaakt door vertraging in de voortgang van projecten zoals die van de Nota Ruimte en door de wijziging van projectplannen. Ook is er sprake van onderuitputting door minder onderzoeken door het Planbureau voor de Leefomgeving (die in latere jaren alsnog zullen worden uitgevoerd). De lagere uitgaven worden gedeeltelijk gecompenseerd door een versnelling in te zetten voor de bodemprojecten Kempen (5 mln.) en Amsterdam Diemerzeedijk (10,3 mln.).

Diversen – Technische mutaties (uitgaven)

De post Diversen bestaat onder andere uit overboekingen naar het Gemeente- en provinciefonds. De provincie Noord-Brabant ontvangt in 2013 5 mln. via de decentralisatie-uitkering bodemsanering voor actief bodembeheer in Kempen. De gemeente Amsterdam ontvangt in 2013 10,3 mln. via de decentralisatie-uitkering bodemsanering voor de zogenaamde nazorgkosten, de beheerskosten van de sanering van de Diemerzeedijk. Daarnaast is er sprake van een saldo van overboekingen tussen verschillende departementen. Zo heeft lenM een bijdrage ontvangen voor de marker Wadden van EZ van 15 mln. en heeft lenM 4,8 mln. overgeboekt naar EZ voor de Kernfysische dienst.

Economische Zaken

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	5.105,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Agentschap dlG	15,0
Overig	- 36,8
Diversen	8,4

	2013
	- 13,4
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aw: subsidies overige	- 45,8
Kapitaalverstrekking rom's	17,0
Diversen	18,4
	- 10,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	44,3
	44,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	20,6
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	5.126,3
Totaal Internationale samenwerking	71,1
Stand Najaarsnota 2013	5.197,4

XIII ECONOMISCHE ZAKEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	17.916,8
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Lagere verkoopopbrengsten natuurgronden	- 20,0
Diversen	- 15,2
	- 35,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Kapitaalverstrekking rom's	17,0
Diversen	- 5,1
	11,9
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	37,8
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 10,0
	27,8
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	4,5
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	17.921,3
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	17.921,3

Baten-lastendiensten dlq

De Dienst Landelijk Gebied (DLG) wordt opgesplitst waarbij in 2015 400 fte's naar de provincies zullen overgaan. Om de te verwachten reorganisatiekosten in de komende periode te kunnen financieren, wordt een reorganisatievoorziening getroffen. Bij de 2^e suppletioire begroting 2013 vindt een eerste storting in deze reorganisatievoorziening plaats van 15 mln.

Overige

De post bestaat uit verschillende mutaties. Het geraamde budget voor het Technologisch Top Instituut (TTI) Water valt vrij. Vanwege de tragere uitbetalingen op de aangegane verplichtingen TKI-toeslag valt er in 2013

17 mln. kas vrij. Dit budget is in latere jaren nodig voor de reeds aangegane verplichtingen.

Diversen- mee en tegenvallers (uitgaven)

Deze post bestaat uit meerdere mutaties waaronder het niet onttrekken aan de interne begrotingsreserve van de BMKB. Op deze manier blijft de BMKB-reserve op niveau voor eventuele toekomstige tegenvallende schades op de BMKB.

Aw: Subsidie overig

De onderuitputting doet zich met name voor op de Green Deals (9,3 mln.) en het Rotterdam Opvang en Afdwang Demonstratieproject (ROAD) (37,5 mln.), omdat de finale investeringsbeslissing nog niet genomen is. Vooral nog wordt er vanuit gegaan dat dit project later alsnog wordt gestart.

Kapitaalverstrekking rom's (uitgaven & niet-belastingontvangsten)

Met deze mutatie worden de middelen voor de Regionale ontwikkelingsmaatschappijen herschikt.

Diversen – beleidsmatige mutaties (uitgaven)

Deze post bestaat uit meerdere mutaties, waaronder de betaling aan ESA voor ESA-General budget en Kourou. Verder wordt er minder budget aan de COVA besteed, door de mindere inkomsten van de COVA.

Diversen – technische mutaties (uitgaven)

Deze post bestaat voornamelijk uit overboekingen met andere departementen, zoals de bijdragen aan lenM voor de Markerwadden, en de bijdrage van VWS in de voorziening voor afkoop huurcontracten van niet langer benodigde huisvesting van de NVWA.

Lagere verkoopopbrengsten natuurgronden

Van de geraamde verkoopopbrengsten van natuurgronden wordt 20 mln. niet in 2013 gerealiseerd. Dit bedrag zal in latere jaren worden ontvangen.

Diversen – mee en tegenvallers (ontvangsten)

Deze post bestaat uit meerdere ontvangsten mutaties, waaronder lagere premie-ontvangsten voor de BMKB omdat de benutting achter is gebleven bij de raming.

Diversen – beleidsmatige mutaties (ontvangsten)

Op de ontvangsten met betrekking tot het High Trust boetebeleid doet zich een tegenvaller voor.

Dit wordt veroorzaakt doordat het College van Beroep in een aantal gevallen de in het verleden opgelegde en reeds ontvangen boetes heeft verlaagd. Hierdoor heeft in 2013 een terugbetaling plaatsgevonden van 6,1 mln. Daarnaast verlopen de (hoger) beroepsprocedures en overeengekomen betalingsregelingen trager dan verwacht.

Diversen – technische mutaties – Rijksbegroting in enge zin (ontvangsten)

Ten behoeve van de hoger dan geraamde schades op de Garantie Ondernemingsfinanciering wordt er 12 mln. aan de interne begrotingsreserve GO onttrokken.

Diversen – technische mutaties – Niet tot een ijklijn behorend (ontvangsten)

De tariefsverhoging COVA is ingegaan op 1 april in plaats van 1 januari. Dit heeft voor 2013 lagere opbrengsten ten gevolg.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	29.773,4
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 5,0
Sociale zekerheid	
Re-integratie ao	- 31,2
Reservering kindregelingen	- 150,0
Diversen	0,9
	- 185,3
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 2,1
Sociale zekerheid	
Neutrale schuif uwv uitvoeringskosten	- 21,7
Diversen	6,5
	- 17,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 18,8
Sociale zekerheid	
Diversen	- 43,1
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 26,1
	- 88,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 290,6
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	29.482,8
Totaal Internationale samenwerking	0,5
Stand Najaarsnota 2013	29.483,3

XV SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	1.995,3
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,2
Sociale zekerheid	
Diversen	- 2,2
	- 2,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Afsluiten rbb's oud esf	24,9
Sociale zekerheid	
Diversen	- 3,9

	2013
	21,0
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	10,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	0,1
	10,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	29,1
	2.024,4
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	2.024,4
Stand Najaarsnota 2013	

Re-integratie Arbeidsongeschiktheid

De meevaller op de re-integratiemiddelen wordt veroorzaakt doordat er zowel bij de trajecten als voorzieningen sprake is van dalende volumes en prijzen. Bovendien houdt het UWV met de inzet van trajecten en voorzieningen rekening met de realiseren taakstelling in 2014/2015. Trajecten en voorzieningen lopen meerjarig door, waardoor in 2013 reeds rekening gehouden moet worden met het lagere budget in 2014.

Reservering kindregelingen

Dit betreft een vrijval van de reservering kindregelingen. Voor 2014 en verder zijn deze middelen ingezet voor een intensivering in de kinderopvangtoeslag met de Begrotingsafspraken 2014.

Neutrale schuif UWV uitvoeringskosten

Dit betreft een budgettair neutrale herschikking met betrekking tot de uitvoeringskosten van de verschillende regelingen die het UWV uitvoert. Tegenover deze daling van 21,7 mln. staat een zelfde stijging in de premiegefinancierde uitvoeringskosten bij het UWV.

Afsluiten rekeningen buiten begrotingsverband (RBB's) oud Europees Sociaal Fonds (ESF)

De ESF-programmaperiodes 1994–1999 en 2000–2006 zijn dit jaar administratief volledig afgerond. De einddeclaraties leveren een voordelig saldo op van in totaal 24,9 mln. Dit valt vrij van de desbetreffende rekeningen buiten begrotingsverband. Met deze vrijval van het saldo op de beide RBB's wordt voor 14,4 mln. aan ESF gerelateerde kosten betaald, zoals de afwikkeling van de problematiek bij de Stichting Opleidingsfonds Groothandel (SOG).

Sociale Zekerheid

SOCIALE ZEKERHEID: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014	75.373,4
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Re-integratie ao	– 46,8
Reservering kindregelingen	– 150,0
Ww	– 54,4
Zw	– 29,3

	2013
Diversen	- 45,1
	- 325,6
Beleidsmatige mutaties	
Sociale zekerheid	
Invulling in=uit-taakstelling	33,6
Diversen	6,4
	40,0
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	- 43,1
	- 43,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 328,7
Stand Najaarsnota 2013	75.044,7

SOCIALE ZEKERHEID: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014	1.257,0
Mee- en tegenvallers	
Sociale zekerheid	
Ww	- 26,1
Diversen	- 2,2
	- 28,3
Beleidsmatige mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	- 3,9
	- 3,9
Technische mutaties	
Sociale zekerheid	
Diversen	10,0
	10,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 22,2
Stand Najaarsnota 2013	1.234,8

Re-integratie Arbeidsongeschiktheid

De meevaller op de re-integratiemiddelen wordt veroorzaakt doordat er zowel bij de trajecten als voorzieningen sprake is van dalende volumes en prijzen. Bovendien houdt het UWV met de inzet van trajecten en voorzieningen rekening met de realiseren taakstelling in 2014/2015. Trajecten en voorzieningen lopen meerjarig door, waardoor in 2013 reeds rekening gehouden moet worden met het lagere budget in 2014.

Reservering kindregelingen

Dit betreft een vrijval van de reservering kindregelingen. Voor 2014 en verder zijn deze middelen ingezet voor een intensivering in de kinderopvangtoeslag met de Begrotingsafspraken 2014.

WW (uitgaven en ontvangsten)

Op basis van realisatiegegevens van het UWV worden de uitgaven aan de WW naar beneden bijgesteld. Zowel het aantal mensen met een WW-uitkering als de gemiddelde hoogte van de uitkering is lager dan

eerder verwacht. Het aantal faillissementsuitkeringen ligt juist hoger dan verwacht.

ZW

De uitgaven aan de ZW worden op basis van realisatiecijfers van het UWV neerwaarts aangepast. Het aantal mensen dat ziek wordt tijdens zwangerschap en het aantal zieke werklozen is lager dan eerder gedacht.

Invoering in=uit-taakstelling

Departementen mogen onderuitputting tot maximaal 1 procent van hun gecorrigeerde begrotingstotaal meenemen naar volgend jaar (via de zogenoemde eindejaarsmarge). Daarbij wordt de technische veronderstelling gehanteerd dat in het volgende jaar een gelijk bedrag aan onderuitputting zal optreden (in=uit taakstelling). Hiermee leidt de systematiek van de eindejaarsmarge niet tot EMU-saldobelasting. Bij Najaarsnota is een deel van de in=uitaakstelling voor 2013 ingevuld.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	15.783,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Afwikkeling faillissement zonnehuizen	15,0
Lagere uitgaven antivirale middelen en hpv-vaccin	- 16,7
Reservering verkoop antonie van leeuwenhoek-terrein	50,0
Taakstellende onderuitputting	33,5
Transitie jeugdzorgplus-instellingen	- 17,0
Diversen	- 41,8
Zorg	
Knelpunt subsidie vaststelling zorgopleidingen	15,0
Diversen	13,7
	51,7
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 0,5
Zorg	
Desaldering subsidie vaststelling zorgopleidingen	- 152,0
Diversen	24,4
	- 128,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 76,5
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	15.706,6
Totaal Internationale samenwerking	5,9
Stand Najaarsnota 2013	15.712,5

XVI VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	300,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Ruimte ontvangsten wanbetalers	18,9
Diversen	3,7
	22,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	16,4

	2013
Zorg	
Desaldering subsidie vaststelling zorgopleidingen	- 152,0
Diversen	25,0
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 5,4
	- 116,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 93,4
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	206,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	206,8

Afwikkeling faillissement Zonnehuizen

Vanwege in het verleden verstrekte garanties op leningen aan zorginstellingen staat VWS garant voor een deel van de schuld van Stichting Zonnehuizen. VWS heeft middelen gereserveerd voor de afwikkeling van de financiële verplichtingen.

Lagere uitgaven antivirale middelen en HPV-vaccin

Het betreft lagere uitgaven doordat de voorraad antivirale middelen langer houdbaar is dan verwacht. De voor de vervanging gereserveerde middelen (15,8 mln.) komen hierdoor niet tot besteding. Verder zijn de uitvoeringskosten voor de HPV-vaccinatie lager dan verwacht (0,9 mln.) doordat de inkoop van HPV-vaccin voortaan vanuit de premiemiddelen (RVP) wordt gefinancierd.

Reservering verkoop Antonie van Leeuwenhoek-terrein

Er wordt een reservering gemaakt voor het VWS-aandeel in een verwacht boekwaardeverlies bij de verkoop van het Antonie van Leeuwenhoek-terrein in Bilthoven. De verkoop van dit terrein vindt naar verwachting in 2013 plaats.

Taakstellende onderuitputting

In de ontwerpbegroting was voor 2013 nog sprake van een oningevulde taakstelling op de begroting van VWS. Deze wordt nu ingevuld met de bij de 2^e supplettoire begrotingswet gepresenteerde onderuitputting.

Transitie Jeugdzorgplus-instellingen

De voorgenomen privatisering van de Jeugdzorgplus-instellingen Almata en De Lindenhorst heeft vertraging opgelopen. Hierdoor worden de voor de transitie gereserveerde middelen niet besteed in 2013. De privatisering zal in 2014 tot stand komen.

Diversen – Beleidsmatige mutaties – Rijksbegroting in enge zin (uitgaven)

Het betreft het saldo van een aantal kleine mutaties waaronder ruimte binnen het budget voor opdrachtverlening aan ZonMw (6,9 mln.), een reservering voor een knelpunt op het gebied van huisvestingskosten bij de NVWA (10,0 mln.) en ruimte als gevolg van het niet doorgaan van diverse activiteiten op het gebied van palliatieve terminale zorg (8,4 mln.).

Knelpunt subsidie vaststelling zorgopleidingen

Bij het vaststellen van de subsidies voor zorgopleidingen over het subsidiejaar 2012 is een aantal subsidies lager vastgesteld dan het bedrag dat in 2012 is bevoorschot. Aan de betreffende instellingen zijn voorde-
ringen opgelegd die tot ontvangsten leiden. Verder leidt de afrekening van de subsidieronde 2012 in 2013 tot nabetalings bij de zorgopleidingen 1^e en 2^e tranche. Hierdoor ontstaat in 2013 eenmalig een knelpunt aangezien het budget voor deze opleidingen is overgeheveld naar de beschikbaarheidsbijdrage binnen het Budgettair Kader Zorg (BKZ). Per saldo is sprake van een knelpunt van 15,0 mln. bij de subsidies voor zorgopleidingen.

Desaldering subsidie vaststelling zorgopleidingen (uitgaven & niet-belastingontvangsten)

Deze desaldering is spiegelbeeldig aan de bij Miljoenennota 2014 verwerkte desaldering waarmee de afrekening van opleidingssubsidies 2012 mogelijk gemaakt is.

Ruimte ontvangsten wanbetalers

De ontvangsten in het kader van de wanbetalersregeling zijn hoger dan geraamd (18,9 mln.).

Budgettair Kader Zorg

ZORG: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014	70.231,6
Beleidsmatige mutaties	
Zorg	
Diversen	28,7
	28,7
Technische mutaties	
Zorg	
Desaldering subsidie vaststelling zorgopleidingen	- 152,0
Diversen	24,4
	- 127,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 98,9
Stand Najaarsnota 2013	70.132,7

ZORG: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014	4.717,4
Technische mutaties	
Zorg	
Desaldering subsidie vaststelling zorgopleidingen	- 152,0
Diversen	25,0
	- 127,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 127,0
Stand Najaarsnota 2013	4.590,4

Desaldering subsidie vaststelling zorgopleidingen (uitgaven & niet-belastingontvangsten)

Deze desaldering is spiegelbeeldig aan de bij Miljoenennota 2014 verwerkte desaldering waarmee de afrekening van opleidingssubsidies 2012 mogelijk gemaakt is.

Buitenlandse Handel & Ontwikkelingssamenwerking

XVII BUITENLANDSE HANDEL & ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	2.941,3
Stand Najaarsnota 2013	2.941,3

XVII BUITENLANDSE HANDEL & ONTWIKKELINGSSAMENWERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	33,2
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	33,2
Totaal Internationale samenwerking	62,6
Stand Najaarsnota 2013	95,8

Wonen & Rijksdienst

XVIII WONEN & RIJKSDIENST: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	3.162,1
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	3,2
Technische mutaties	3,2
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	4,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	3.166,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	3.166,1

XVIII WONEN & RIJKSDIENST: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	625,6
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	4,1

	2013
Technische mutaties	4,1
Rijksbegroting in enge zin Diversen	1,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	5,1
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	630,7
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	630,7

Diversen – mee- en tegenvallers (uitgaven)

De verkoop van het pand aan de Anna Paulownastraat leidt tot een meevaller voor de Rijksgebouwendienst (RGD). De meevaller is ingezet ter dekking van verschillende vertraagde projecten binnen de RGD.

Diversen – technische mutaties (uitgaven)

Beschikbare ruimte binnen de begroting van Wonen en Rijksdienst wordt ingezet om achterstanden op het gebied van huisvesting op Caribisch Nederland aan te pakken.

Gemeentefonds

B GEMEENTEFONDS: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	17.836,2
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin Wijziging betalingsverloop	- 75,0
Technische mutaties	- 75,0
Rijksbegroting in enge zin Accres tranche 2013 Diversen	79,6 91,4
Zorg Diversen	13,7
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	184,7 109,7
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	17.945,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	17.945,9

B GEMEENTEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin Diversen	0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,1

Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,1

Wijziging betalingsverloop

De uitbetalingen aan de gemeenten in 2013 zijn lager dan eerder geraamd. Volgens het huidige inzicht gaat het om een verschil van 75 mln. De oorzaak is gelegen in het feit dat nog niet voor alle verdeelmaatstaven de definitieve gegevens beschikbaar zijn. In dat geval worden bij de uitbetalingen aan gemeenten gegevens van het vorige jaar gebruikt. Op het moment dat de definitieve gegevens beschikbaar komen, wordt het verschil tussen begroting en uitbetalingen weggenomen. De algemene uitkering zal daartoe bij de eerste suppletoire begroting 2014 gemeentefonds met dit bedrag opwaarts worden bijgesteld.

Accres tranche 2013

Het begrotingsakkoord 2014 leidt als gevolg van de intensivering onderwijs tot een opwaartse bijstelling van het accres 2013. Dit effect wordt enigszins gedempt door onderuitputting op departementale begrotingen. Per saldo resteert een positieve bijstelling van het accres 2013 van circa 80 mln.

Diversen – Technische mutaties – Rijksbegroting in enge zin (uitgaven)

De post diversen bestaat uit een aantal overhevelingen van middelen uit departementale begrotingen, die via het gemeentefonds aan gemeenten worden uitgekeerd. Het betreft onder meer een tegemoetkoming aan gemeenten voor het overgangsrecht inburgering (20 mln.), middelen voor armoedebeleid (19 mln.), de regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid in de 35 arbeidsmarktregio's (24,5 mln.) en 10 mln. voor de gemeente Amsterdam voor de nazorg- en beheerskosten van de sanering van de Diemerzeedijk.

Provinciefonds

C PROVINCIEFONDS: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	1.529,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Accres 2013	10,6
Diversen	12,7
	23,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	23,3
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	1.553,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	1.553,1

C PROVINCIEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
<hr/>	
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
<hr/>	
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Accres 2013

Het begrotingsakkoord 2014 leidt als gevolg van de intensivering onderwijs tot een opwaartse bijstelling van het accres 2013. Dit effect wordt enigszins gedempt door onderuitputting op departementale begrotingen. Per saldo resteert een positieve bijstelling van het accres 2013 van circa 10 mln.

Infrastructuurfonds**A INFRASTRUCTUURFONDS: UITGAVEN**

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	6.275,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Saldo uitgaven hoofdvaarwegennet	- 30,3
Saldo uitgaven megaprojecten verkeer en vervoer	- 31,6
Saldo uitgaven regionaal, lokale infra	67,0
Saldo uitgaven spoorwegen	17,7
Diversen	- 9,2
	<hr/>
	13,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 6,1
	<hr/>
	- 6,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	7,6
<hr/>	
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	6.282,6
Totaal Internationale samenwerking	0,0
<hr/>	
Stand Najaarsnota 2013	6.282,6

A INFRASTRUCTUURFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	6.275,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Saldo ontvangsten hoofdvaarwegennet	- 18,3
Saldo ontvangsten hoofdwegennet	38,0
Diversen	- 10,4
	<hr/>
	9,3
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 6,1
	<hr/>
	- 6,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	3,3
<hr/>	
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	6.278,3

	2013
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	6.278,3

Saldo uitgaven hoofdvaarwegennet

Deze post bestaat uit verschillende mutaties. De belangrijkste worden hieronder toegelicht.

- Er wordt een kasoverschot verwacht van 26 mln., met name doordat het project MOBZ (Modernisering Objectbediening Zeeland) is vertraagd als gevolg van de grote complexiteit van het te implementeren systeem zelf, de vele raakvlakken met onder andere het areaal en beveiligingsaspecten en de kwaliteit van de opdrachtnemer;
- Er is sprake van onderuitputting van 35 mln. voor de projecten «Dynamische verkeersmanagement vaarwegen» (11 mln.), «Vaarweg Meppel-Ramspol» (keersluis Zwartsluis: 9 mln.) en de op het programma verwerkte onderprogrammering (14 mln.);
- Hier tegenover staat verder het opheffen van de minregel op de investeringsruimte door het niet uitkeren van de prijsbijstelling 2013 (tekort: 12 mln.);
- Eind 2011 is een convenant gesloten met de provincies Friesland en Groningen waarbij RWS de hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl in beheer en eigendom krijgt en de zijtakken bij de provincies blijven. Voor de afkoop van de zijtakken is aan de provincies destijds 186 mln. betaald. Met betrekking tot het achterstallig onderhoud Harinxmakanaal is in dit kader destijds afgesproken om hier de RINK/RIO systematiek (Risico inventarisatie Natte Kunstwerken/Regionaal Indicatie Orgaan) toe te passen zodat het achterstallig onderhoud conform RWS normen kan worden berekend. RWS en provincie Friesland hebben op basis van de uit deze systematiek voortkomende inspectieresultaten inmiddels een voorstel uitgewerkt. De totale omvang van het uitgewerkte voorstel t.b.v. de afkoop van het achterstallig onderhoud bedraagt 21,75 mln. (exclusief 15% BTW).

Saldo uitgaven megaprojecten verkeer en vervoer

- Op nazorg van de aanlegprojecten Betuweroute en HSL-Zuid zal naar verwachting ca. 10 mln. doorschuiven naar volgend jaar;
- Op het Project Mainport Rotterdam worden voor 2013 geen onvoorziene uitgaven (22 mln.) meer verwacht.
- Tussen eind 2012 en medio 2013 is de pilot Geluid Lansingerland (HSL-Zuid, fase 1) uitgevoerd. De kosten hiervoor bedragen 6,6 mln.;
- Er is een reservering (2013: 16 mln. en 2014: 8 mln.) getroffen voor het niet binnenkomen van de Vlaamse bijdrage van 24 mln. aan het project Sluiskil. Het Rijk staat garant voor de Vlaamse bijdrage. De Provincie Zeeland voert het project uit en de betalingen lopen via het Regionaal Mobiliteitsfonds. Omdat de bijdrage aan Zeeland vaststaat, wordt de (gehele) bijdrage nog dit jaar overgemaakt aan de Provincie Zeeland. Er is een Commissie van Wijzen ingesteld om een bindende uitspraak over de hoogte van de bijdrage van Vlaanderen te doen. De commissie heeft op 20 september 2013 uitspraak gedaan. Deze uitkomst kent een lager bedrag dan eerder verwacht. Vlaanderen zal deze uitspraak nakomen.

Saldo uitgaven regionaal, lokale infra

- Er is een overschot (37 mln.) op RSP/ZZL gelden (concrete bereikbaarheidsprojecten: 20 mln. en Ruimtelijk economisch programma: 17 mln.);
- Eind 2009 is het Regionale Mobiliteitsfonds RSP (RMF) opgericht als uitvloeisel van het RSP Convenant van 23 juni 2008. De belangrijkste afspraak hierbij is dat zodra de regio Noord Nederland stort, het rijk zijn deel stort. De regio heeft de wens uitgesproken ook in 2013 en 2014 de in het convenant opgenomen jaartranche van 50 mln. (prijsspeil 2007) te willen storten. Door dit nu in 1 keer te doen geeft dit voor zowel regio als rijk een behoorlijke besparing op administratieve lasten. Het gaat in totaal om 109 mln.;
- Het restant van beperkt overschot wordt met name veroorzaakt door de actuele planning van HOV-NET Zuid-Holland Noord (voorheen Rijn-Gouwelijn).

Saldo uitgaven spoorwegen

- Voor het jaar 2013 verwacht ProRail circa 35 mln. extra middelen nodig te hebben ten opzichte van het ingediende Beheerplan. Hiervan kan 25 mln. worden opgevangen binnen het budget vanwege het overschot op de voor het actieplan gereserveerde middelen voor 2013;
- Er is sprake van het doorschuiven van de betaling van de zogenaamde «tax adjustments» (aanpassingen van de beschikbaarheidsvergoeding in verband met belastingwijzigingen) naar 2014. Van de geraamde ontvangsten voor 2013 met betrekking tot rekeningen en doorbelastingen van MIRT-projecten, wordt naar verwachting 10 mln. doorgeschoven naar 2014;
- Daartegenover staan hogere uitgaven voor de projecten Spoortunnel Delft, het Programma Hoogfrequent Spoor, en de aanleg van het Spoor 2^e Maasvlakte;
- De uitgaven voor de Pilot ERTMS Amsterdam-Utrecht worden niet op Infrastructuurfonds maar op de Begroting van I&M verantwoord. Voor de voorziene uitgaven ERTMS wordt 10 mln. overgeboekt naar artikel 16 (Spoor).

Diversen – Beleidsmatige mutaties (uitgaven)

Dit betreft het saldo van uitgaven dat op artikel 12 Wegen wordt voorzien. De belangrijkste oorzaken zijn de volgende:

- Op het aanlegprogramma is sprake van lagere uitgaven dan voorzien. Belangrijkste veroorzakers zijn: A4/9 Badhoevedorp, Beter Benutten, Programma 130 km/uur, ZSM Spoedwet Wegverbreding, N35 Combiplan Nijverdal, A15 Maasvlakte Vaanplein en GVO: Vervanging en renovatie;
- Omdat wordt gewerkt met overprogrammering (63 mln.) en er sprake is van een minregel op de investeringsruimte door het niet-uitkeren van de prijsbijstelling 2013 (38 mln.), leidt dit tot een budgettaire beperkt overschot op Aanleg (28 mln.).
- De uitgaven voor de Pilot ERTMS Amsterdam-Utrecht worden op het artikel IF13.03 (Aanleg) geraamd, maar op de begroting van I&M verantwoord. Ten opzichte van het beschikbare budget is een budgetoverheveling nodig vanuit het IF. We hebben voor de uitgaven voor ERTMS 10 mln. overgeboekt naar de begroting van I&M op artikel 16 (spoor).

Diversen – Technische mutaties (uitgaven)

Deze mutatie bevat verschillende overboekingen, de belangrijkste betreft de verwerking van de regiobijdrage (provincie, gemeente Hellendoorn, SBNS vastgoed) aan de N35 Zwolle-Almelo voor de afgesproken scope en voor het Actieplan groei op het spoor.

Saldo ontvangsten hoofdvaarwegennet

Diverse ontvangsten – met name bij de Zuidwillemsvaart – schuiven door naar volgend jaar (18 mln.).

Saldo ontvangsten Hoofdwegennet

De hogere ontvangsten (12.09) ontstaan door het versneld verkrijgen van de bijdragen A4 Delft-Schiedam en A12/A15 Ressen-Oudbroeken (totaal 35 mln.), door bijgestelde bestuursovereenkomsten.

Diversen – Technische mutaties (niet-belastingontvangsten)

Deze mutatie bevat verschillende overboekingen. De belangrijkste zijn de overboeking door EZ via de begroting van lenM, artikel 26.01 (bijdrage investeringsfondsen) naar het Infrafonds voor Deltaris (1,1 mln.), een overboeking van de Douane naar RWS van 1,5 mln. in 2013 ten behoeve van de samenwerking tussen de Douane en RWS waarbij wordt gewerkt aan de bouw van een Maritiem Single Window ter implementatie van de Richtlijn 2010/65/EU.

Daarnaast is er sprake van de Brede Doel Uitkering (BDU) uitgekeerde loonbijstelling voor het jaar 2013 (2,3 mln.). Dit is eerder dit jaar gecompenseerd vanuit het Infrafonds artikel 14 (Regionaal, lokale infrastructuur) wordt derhalve weer worden toegevoegd aan Infrafonds in 2014.

Diergezondheidsfonds

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	15,8
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 2,9
	- 2,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 2,9
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	12,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	12,9

F DIERGEZONDHEIDSFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	15,8
Technische mutaties	
Niet tot een ijklijn behorend	
Diversen	- 2,9
	- 2,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 2,9
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	12,9

	2013
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	12,9

Accres Gemeentefonds

ACCRES GEMEENTEFONDS: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Accres tranche 2013	79,6
	79,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Accres tranche 2013	- 79,6
	- 79,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

ACCRES GEMEENTEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Accres tranche 2013

Het begrotingsakkoord 2014 leidt tot een opwaartse bijstelling van het accres 2013 voor het Gemeentefonds, als gevolg van de intensivering onderwijs. Dit effect wordt enigszins gedempt door onderuitputting op departementale begrotingen. Per saldo resteert een positieve bijstelling van het accres 2013 van ongeveer 80 mln. voor het Gemeentefonds. Dit bedrag is overgeboekt naar het Gemeentefonds.

Accres Provinciefonds

ACCRES PROVINCIEFONDS: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	10,6
	10,6
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	

	2013
Diversen	- 10,6
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 10,6 0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

ACCRES PROVINCIEFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Diversen – Beleidsmatige mutaties & Technische mutaties (uitgaven)

Het begrotingsakkoord 2014 leidt tot een opwaartse bijstelling van het accres 2013 voor het Provinciefonds, als gevolg van de intensivering onderwijs. Dit effect wordt enigszins gedempt door onderuitputting op departementale begrotingen. Per saldo resteert een positieve bijstelling van het accres 2013 van ongeveer 10 mln. voor het Provinciefonds. Dit bedrag is overgeboekt naar het Provinciefonds.

BES-fonds

H BES-FONDS: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	33,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	0,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,3 0,3
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	34,1
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	34,1

H BES-FONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Deltafonds

J DELTAFONDS: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	1.065,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Hwbp-2/project ruimte voor de rivier	66,7
Marker wadden	- 15,0
O.a. ijsselsprong-zutphen/hoogheemraadschap delfland	- 94,3
Diversen	2,2
	<hr/>
	- 40,4
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	14,3
	<hr/>
	14,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 26,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	1.039,8
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013	1.039,8

J DELTAFONDS: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	1.065,8
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 20,2
	<hr/>
	- 20,2
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	14,3
	<hr/>
	14,3
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 5,9
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	1.059,9
Totaal Internationale samenwerking	0,0
	<hr/>
Stand Najaarsnota 2013	1.059,9

Hwbp-2/project ruimte voor de rivier

De verhoging met circa 67 mln. bestaat uit een versnelling van 28 mln. op Hoogwaterbeschermingsprogramma-2 als gevolg van versnelling van grondaankopen door de beheerder het deelproject Lekdijk Nieuw Lekkerland en de werkzaamheden ten behoeve van het project kustversterking Katwijk. Deze kunnen in 1 jaar worden gerealiseerd in plaats van de door de beheerder eerdere aangegeven meerjarige planning. Daarnaast treedt, zoals in de ontwerpbegroting 2014 is aangekondigd, een overschrijding van 45 mln. op ten laste van het project Ruimte voor de rivier. Ten aanzien van het project grensmaas wordt een onderuitputting van circa 6 mln. verwacht.

Marker wadden

Het project Marker wadden zal voor het eerst in 2014 tot betalingen leiden. Daarom wordt de bijdrage van EZ overgeboekt naar 2014.

Naast de in de ontwerpbegroting 2014 aangemelde onderuitputting van 65 mln., worden aanvullende overschotten verwacht op de projecten:

- IJsselsprong Zutphen (– 17 mln.): Doordat de besluitvorming in gemeenteraad in 2014 plaats zal vinden, wordt 17 mln. doorgeschoven naar 2014;
- Overige onderzoeken en kleine projecten (– 7 mln.): Door dat het opleveringsbesluit eerst in 2014 wordt genomen, wordt circa 7 mln. met betrekking tot het project werkzaamheden voor derden Hoogheemraadschap Delfland doorgeschoven naar 2014;
- Nadere uitwerking riviereengebied (– 2 mln.): bestaat uit een aantal deelprojecten. Ten aanzien van het project «Hemelrijke Waard» wordt minder uitgevoerd dan voorzien. De reden hiervoor is dat er meer voorbereidingstijd nodig is in het overleg met Natuurmonumenten. Bij het project «Heesseltsche Uiterwaarden» is in de voorbereidingsfase vertraging ontstaan in verband met nieuwe rivierkundige berekeningen. Bij het project «Afferdense en Deestse Waarden» veroorzaken bestuurlijke discussies over het bestemmingsplan vertraging;
- Zandmotor (– 4 mln.): Het realisatie gedeelte van het project is aflopend. De aanvraag decharge van het project stagneert in verband met de bepaling van de afkoopsom met waterleidingbedrijf Dunea, waarbij RWS onderhandelt met Provincie en Hoogheemraadschap.

Diversen – Beleidsmatige mutaties (uitgaven en niet-belastingontvangsten)

- Provincie Zeeland: Dit jaar worden geen ontvangsten van de Provincie Zeeland verwacht. De ontvangstenraming wordt verschoven naar latere jaren (– 10,3 mln.).
- De geraamde ontvangst van het Hoogheemraadschap Delfland (– 9,9 mln.) ten behoeve van het project Versterking Delflandse Kunst wordt doorgeschoven naar 2014.

Diversen – Technische mutaties (uitgaven en niet-belastingontvangsten)

- Marker wadden: Het project Marker wadden zal voor het eerst in 2014 tot betalingen leiden. Daarom wordt de bijdrage van EZ overgeboekt naar 2014.
- «Pilot spuistroom en testfaciliteit Den Oever»: Ten behoeve van het project «Pilot spuistroom en testfaciliteit Den Oever» wordt een bedrag van 0,7 mln. overgeboekt naar het provinciefonds.

Prijsbijstelling

PRIJSBIJSTELLING: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

PRIJSBIJSTELLING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0

	2013
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Arbeidsvoorwaarden

ARBEIDSVOORWAARDEN: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

ARBEIDSVOORWAARDEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Koppeling Uitkeringen

KOPPELING UITKERINGEN: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

KOPPELING UITKERINGEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Indexering Wet Studiefinanciering

INDEXERING WSF: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

INDEXERING WSF: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Aanvullende Post Algemeen

ALGEMEEN: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	- 885,1
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Invulling in=uit-taakstelling	326,4
Uitkering reservering vastgoed dji	- 106,0
Diversen	- 8,7
Sociale zekerheid	
Invulling in=uit-taakstelling	33,6
Diversen	- 0,1
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	245,2
	245,1
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	- 640,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	- 640,0

ALGEMEEN: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014 (excl. IS)	0,0
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	0,0
Stand Najaarsnota 2013 (subtotaal)	0,0
Totaal Internationale samenwerking	0,0
Stand Najaarsnota 2013	0,0

Invulling in=uit-taakstelling (Rijksbegroting in enge zin & Sociale zekerheid)

Departementen mogen onderuitputting tot maximaal 1 procent van hun gecorrigeerde begrotingstotaal meenemen naar volgend jaar (via de zogenoemde eindejaarsmarge). Daarbij wordt de technische veronderstelling gehanteerd dat in het volgende jaar een gelijk bedrag aan onderuitputting zal optreden (in=uit taakstelling). Hiermee leidt de systematiek van de eindejaarsmarge niet tot EMU-saldobelasting. Bij Najaarsnota is een deel van de in=uitaakstelling voor 2013 ingevuld.

Uitkering reservering vastgoed DJI

In het kader van het Masterplan DJI is sprake van incidentele frictiekosten huisvesting. Deze frictiekosten hebben betrekking op het afstoten van leegstaand vastgoed. Deze kosten worden ter beschikking gesteld aan het Ministerie van V&J en in latere jaren door datzelfde ministerie terugbetaald. De benodigde middelen zijn in afwachting van de exacte uitwerking van het Masterplan DJI toegevoegd aan de aanvullende post. De middelen voor 2013 ter grootte van 106 mln. worden nu vrijgegeven aan het Ministerie van V&J.

Homogene Groep Internationale Samenwerking

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: UITGAVEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014	5.020,7
Mee- en tegenvallers	
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	- 7,0
	- 7,0
Beleidsmatige mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor int.org. in nl	17,6
Apparaat (ejm)	- 27,5
Asielzoekers	- 29,2
Duurzaam milieugebruik wereldwijd	- 30,0
Effectief armoedebeleid in ontwikkelingslanden	85,4
Eof	- 21,1
Humanitaire hulp	15,0
Nominaal en onvoorzien (ejm)	- 17,4
Private sector en investeringsklimaat	- 41,7
Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde	- 18,0
Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie	- 17,8
Vrijval budget voorziening cbo	- 35,0
Diversen	5,9
	- 113,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Koerswinsten	34,0
Diversen	- 15,1
	18,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	- 101,8
Stand Najaarsnota 2013	4.918,9

HOMOGENE GROEP INTERNATIONALE SAMENWERKING: NIET-BELASTINGONTVANGSTEN

	2013
Stand Miljoenennota 2014	149,5
Beleidsmatige mutaties	

	2013
Rijksbegroting in enge zin	
Diversen	14,8
	14,8
Technische mutaties	
Rijksbegroting in enge zin	
Koerswinsten	34,0
Diversen	- 15,1
	18,9
Totaal mutaties sinds Miljoenennota 2014	33,7
Stand Najaarsnota 2013	183,2

Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland

Het budget voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale organisaties in Nederland stijgt als gevolg van een éénmalige betaling aan het Internationaal Strafhof voor de opleverkosten van de Haagse Arc (de huidige locatie). Daarnaast wordt het budget verhoogd omdat de Nederlandse bijdrage aan de nieuwbouw van het ICC-gebouw in één keer wordt voldaan.

Apparaat (ejm)

De apparaatsuitgaven dalen per saldo als gevolg van een afname van het personeelsbestand op de posten waardoor de loonkosten dalen, lagere uitgaven voor planmatig onderhoud en investeringen in huisvesting in het buitenland. Een deel van de uitgaven (de hierboven opgenomen 27,5 mln.) zal worden doorgeschoven naar 2014 en worden aangemeld als eindejaarsmarge.

Asielzoekers

Als gevolg van een toename van het aantal asielzoekers uit Syrië, Somalië en Irak stijgen de uitgaven aan eerstejaarsopvangkosten asiel op de begroting van V&J met 29 mln. Deze uitgaven worden toegerekend aan ODA, met als gevolg dat het ODA-budget op de begroting van BH&OS met hetzelfde bedrag neerwaarts wordt bijgesteld.

Duurzaam milieugebruik wereldwijd

Het budget voor duurzaam milieugebruik wereldwijd daalt onder meer als gevolg van vertraging in de uitvoering van het *Green Climate and Business Fund* en het *Access to Energy Fund*.

Effectief armoedebeleid in ontwikkelingslanden

De stijging van de uitgaven is het gevolg van het gebruikelijke karakter van dit subartikel. Wijzigingen in het totale ODA-budget als gevolg van bijstellingen van de BNP-cijfers worden op dit artikel opgevangen.

Eof

De verlaging is het gevolg van een lagere liquiditeitsbehoefte op de totale EOF begroting voor 2013. Het Nederlands aandeel daalt daarmee evenredig.

Humanitaire hulp

De stijging van het budget voor effectieve humanitaire hulp stijgt omdat als gevolg van de humanitaire crisis in Syrië, door Nederland een extra bijdrage is toegezegd van 15 mln.

Nominaal en onvoorzien (ejm)

Het betreft ongebruikte middelen voor loon-, prijs- en koersontwikkelingen die worden aangemeld als eindejaarsmarge.

Private sector en investeringsklimaat

De lagere uitgaven voor private sector ontwikkeling bestaan uit een saldo van stijgingen en dalingen. De uitgaven voor marktontwikkeling stijgen vanwege de financiering van doorlopende (World Bank Trade Facility) en nieuwe verplichtingen (WTO en Trade Mark). Daarnaast stijgt het budget voor het bedrijfsleven instrumentarium omdat een aantal verwachte realisaties op programma's hoger uitvalt (PSOM/PSI, FOM-OS en 2g@there). Ook is er een toevoeging ten behoeve van de contributies internationaal ondernemen en een storting in de begrotingsreserve voor de FOM en ten slotte stijgt het budget voor het CBI omdat zij activiteiten gaan ontplooiën in Bangladesh en Myanmar. Hier staat een verlaging van het budget tegenover voor bijdragen aan de financiële sector, het programma ORET-ORIO, PUM en infrastructuur algemeen als gevolg van een lagere liquiditeitsbehoefte op de lopende programma's. Ook wordt de uitgaven- en ontvangstenraming van het programma *Finance for International Business* (FIB) aangepast middels een desaldering. Het budget voor de FIB wordt in 2013 verlaagd. Bij voorjaarsnota 2014 wordt dit budget weer toegevoegd. Ten slotte wordt het budget voor innovatieve financiering geschrapt. Onderdelen hiervan worden in 2014 opgenomen in het *Dutch Good Growth Fund*.

Veiligheid, goed bestuur en rechtsorde

De daling van de uitgaven voor veiligheid, goed bestuur en rechtsorde in prioritaire gebieden wordt veroorzaakt doordat de uitgaven voor het Stabiliteitsfonds zijn verlaagd. Dit als gevolg van de daling van het BNP en het hieraan gekoppelde budget voor ontwikkelingssamenwerking. Daarnaast is het budget voor VN-contributies voor crisisbeheersingsoperaties verlaagd omdat de VN tot op heden minder heeft uitgegeven voor crises en de liquiditeitsbehoefte daardoor minder is.

Verbeterd waterbeheer, drinkwater en sanitatie

Het budget daalt onder andere omdat het programma *UNICEF Wash* in Kenia vertraging heeft opgelopen nadat vermeende malversaties zijn gemeld. Deze malversaties zijn niet aangetoond maar beheersmatig worden er een aantal zaken aangepast waardoor de uitvoering vertraagd is. Daarnaast is bij de start van het WASH programma in Ghana een *quality at entry* exercitie uitgevoerd. Dit leidde tot de aanbeveling eerst een ex-ante evaluatie uit te voeren voordat het programma van start kon gaan. Hierdoor is het programma later van start gegaan.

Vrijval budget voorziening CBO

De uitgaven voor verschillende missies zijn neerwaarts bijgesteld. Het saldo op de voorziening voor crisisbeheersingsoperaties wordt vrijgegeven.

Koerswinsten (uitgaven & niet-belastingontvangsten)

Dit betreft een desaldering van meerontvangsten welke is ontstaan doordat voor betalingen in buitenlandse valuta om administratieve redenen het gehele jaar wordt gewerkt met een vaste wisselkoers. Deze wijkt af van de werkelijke dagkoers waardoor een koerswinst ontstaat.